

Propinquat huius febris cura
cure quartane flegmatice.

Hic auctor curans sextanā et cōsimiles primo premitit conuententiā inter quartanā flegmaticā et sextanā quantū ad curam. scōdo ponit regimē per dietā. tertio tangit regimē per vomitiua et solutiua. quarto p. puocātia sudorem. scōda ibi (Et indiget in curatione.) tertia ibi (Et de curationibus.) quarta ibi. (Et cōfert tunc sudatio.) In prima parte dicit q. cura sextane et altaru appropinquat cure flegmatice quartane. Et notanter dictū fuit appropinquat: q. nō est oīno similis materie quartane flegmatice et sextane et similitum cū barū materia sit paucior et grossior. est em̄ opus in bis fortiori subtilitate.

Et indiget in curatione eius supfluo ieiunio et subtiliatione cibi et regiminis et somno digerēte vt resoluatur per illud materia grossa et digeratur et iterum indiget ingrossatione regiminis vt nō destruat in eo virtus: et sunt ista sicut duo cōtraria. et ppter ea q. feb. iste non faciunt accidere lesiones virtutis nō curamus si subtiliemus regimē et faciamus egruz vt ieiunio vno tpe. et succurimus illi sicut ostēdimus: ita vt cibem cū eo cuius bonum est nutrimentū: et velox fit et multiplicatur et in quo nō est ingrossatio materie: neq. additio in ea.

In hac parte ponens regimen per dietam dicit primo q. indiget in curatione sextane: et aliarum ieiunio supfluo. s. multo. s. in principio vsq. ad tres septimanas: aut quatuor: et subtiliatione cibi. s. cibis subtiliantibus et generantibus humorē subtilem nō grossum: viscosum: melancolicum: et regiminis. s. q. reliquū regimen sex rerū non naturalium et regimen medicinale sit subtiliatū et somno digerente et resolvente vt resoluatur per ipsum materia grossa et digeratur quapropter sōnus d. esse tantus vt bone fiant digestiones scilicet prima secunda tertia et quarta. non tamē superfluo: ne prohibeatur superfluitatum resolutio. sit ergo septem aut octo horarum in adultis. et indiget iterum ingrossatione regiminis: vt non destruat euz ea. s. vltima subtiliatione virtus. et sunt ista duo sicut contraria: sed non vere contraria. q. contradictio est oppositio vnius et eiusdem nō nominis tantum: nec res tantū: sed nominis et res simul ad idem secundum illud: et in eodem tempore: sed debet pcedere regimen subtile: postea sequi grossum. Et propterea q. iste feb. loquēdo de bis q. nō antecedunt: nec sequuntur et bica nō faciunt accidere lesionem virtutis. s. nō sunt acute debilitantes virtutes non curamus: si subtiliemus regimen et faciamus egruz vt ieiunio vno tpe. et succurimus illi no cumento. s. ingrossando: sicut ostēdimus in capitulo de quartana. s. cū eo nutrimentum est multum velox et multum in quo nō est ingrossatio materie nec additio in ea. s. materia melancolica. Que autem sit differentia inter nutrimentū bonum velox et multum est satis notum. In istis ergo subtiliam ad mīnorādum materiā: sicut in quartana: postea ingrossamus deinceps. quia materia nō reseruat ad vnā criticam expulsionem: immo paulatim consumitur. et etiam si seruetur: et status esset

futurus cum accidentibus fortibus post subtiliationem factam a principio possumus ingrossare. et postea subtiliendo procedere vsq. ad statum inclusiue propter longitudinē egritudinis.

Et de curationibus cōferentibus ad illud est vomitus cū elleboro et semine raphani: et raphano et elleboro: et semine attriplicis: et nuce vomica: et eū cū yeris: et post illud administratio tyriace et eis similia. Et cōfert tunc sudatio cū medicinis et cū balneo calido absq. administratione aquae absq. administratione humectantium.

Hic curat p vomitiua et solutiua. d. p. de curationibus magis cōferentibus est vomitus cū elleboro et se. raphani. Itē cū elleboro et raphano: et se. attriplicis. Itē cū nuce vomica que est fructus scōde spēt tintimali cariceti apud Dyascofidē. s. apud quosdā vocat castanea indica. Serapio in lib. ag. gregationū cap. leu. albre auctoritate habie facit vomere fortiter. Eius calor est inter albedinem et glaucedine: et est parū maior auellana: et sunt in ea nodi q. 3. ij. de cortice eius teruntur et cribantur: et miscent cū duobus aut. anisi tritis: aut se. feniculi cū melle sufficienti et bibunt cū aqua calida mouent vomitum et expellunt superfluitates cronicas et flegmaticas. et vomitiua alia supra scripta euacuant materias flegmaticas et melicas: dosis et modus preparandi illas patent in ca. de quartana. scōdo dicit q. cūatio cū yeris cūantibus flegma et melancoliam quas vide in antidotario cōfert: et post illud administratio tyriace et similia: sicut metridatum dyatriopereon ad pfortandū mēbra pncipalia calefaciendū et resoluendū residuū materiarū: que nō sunt exhibēda: nisi post cūones vles. Et cōfert post horū administrationē sudoris pro uocatio cū medicinis: et balneo calido. s. potent saliter et actualiter absq. administratione hūectantū sicut sunt balnea aerea et ignea terme: et balnea eiusdē intentionis artificialia. itellige semp q. nō est vltimata intentio exticcationis et resolutionis. et nō in quartana: aut sextana pcedere aut sequere et bica.

Alia iuxta intentionē Aulc. in hoc ca. de febres q. pendēt ab hūoribus multis paucis: et igrossatis: loquēdo de bis que nō antecedunt et bica: neq. sequuntur: curantur sicut quartana flegmatica: itē intentiones superius posite in cura quartane sunt bis accōmodande et medicīne cōueniētes in quartana flegmatica cōplebunt has intentiones. si qua erit differentia forte erit: q. in bis opus erit magis subtiliantibus. Aut. in pro cura barū multū cōfidit in regimine sex rerū. et ponit in hoc cap. regimen vtrūq. s. sex rerū. et medicinale satis distincte ita vt ex textu colligeri possit tā intentiones curatiuas. q. illa cū qb. illa perficiuntur. Sed in bis que antecedunt et bica aut sequuntur opus est multū hūectare. tū rōne ipsarum: tū rōne et bice sed opz ppter et bica dimitte remultū calefacientia et etiā subtiliantia. Item exoluentia: et fortiter puocantia vomitū et sudorē immo q. et bica et ppter scōde spēt est maior morbus et etiā p magna parte cā illarū. Et iuxta canones Aulc. quarta pmi caplo vltimo maior intentionis esse ad et bica q. ad quintanā aut sextanā: illis tñ nō neglectis q. si forte esset opus solone et vomitu fiat cū leuibus et mixtis cum hūectantibus sicut sene eptibsum cum iure pulli pro soluendo: aut aqua ordei

Scrapio.

Tertius

aqua ordei cum oximelle prouocando.
Tractatus tertius de eibica.

Cap. I.

Eim sciuiti q̄ in mēbris sunt hu-
miditates diuersarū spērū de q̄-
bus sunt humiditates prepara-
te ad nutriendū et humectandū
iuncturas.

Postq̄ in p̄io tractatu huius fen prime quart
egit de egritudinib⁹. s. effimeris que pendēt a ca-
lesfacto esse spiritū. In sc̄o de febrib⁹ būozalib⁹
que pendēt a calefacto esse būozum cū putredine:
aut sine putredine. In hoc tertio agit de eibicis q̄
sunt feb. mēbrales: q̄ fixe et in mēbris habituatae.
eibica em̄ d̄r ab eibysimos grece idē sonante lati-
ne qd̄ cōsuetudo. per cōsuetudnē em̄ figit̄ et habi-
tuatur in mēbris. p̄pterea sc̄o de differētijs feb.
d̄r eibica: q̄ solidas nostrī corp̄is ptes possideat.
i. in p̄tate babeat. D̄uidit̄ iste tractatus in duas
partes. in p̄ia determinat de eibica febrili. in se-
cūda de eibica non febrili. s. de eibica senectutis.
sc̄a ibi. (Currit̄ p̄suetudo.) Prima in tres. in p̄i-
ma ponit̄ spēs fe. eibice modū distinctōis et cās.
sc̄o ponit̄ signa. tertio currā. sc̄a ibi. in p̄n^o seq̄n-
tis capli. (pulsus) tertio in p̄n. 4° capli. (Intētio)
P̄ia in duas. in p̄^a ponit̄ spēs. in sc̄a cās 2ª ibi.
(Eibica quidē q̄nq̄.) Prima in duas. in p̄ia p̄e-
mittit̄ distinctiōnē sc̄arū būiditatu: que sunt in
nobis. sc̄o oñdit̄ quid sit eibica: et distinguit̄ fm̄
illas būiditates spēs eibice. sc̄a ibi. (Et cū in-
flammat̄.) Prima in duas. in p̄ia ponit̄ sc̄arū
būiditatu distinctiōnes: et declarat̄ illas descri-
ptiue. in sc̄a declarat̄ illas p̄ simile: sc̄a ibi. (Et
similitudo būiditatu primarū.) p̄ia in duas. p̄i-
mo p̄mittit̄ quandā d̄uisionē generalē: sc̄o nu-
merat̄ et declarat̄ mēbra d̄uisionis. sc̄a ibi. (De
illis ergo est illud.) In p̄ia parte dicit̄. Hā sciuit̄
st̄. s. p̄ia p̄nt: doctrina quarta q̄ in mēbris sunt
būiditates. s. quatuor diuersarū spērū. s. nomē nō
habēs ros cambiū et gluten que oēs intra se diffe-
runt specie: de quibus sunt būiditates prepara-
te ad nutriendū. s. nomen nō habens et cambiū et
gluten. quedā sunt preparate ad būectandū iuctu-
ras sup. et alia mēbra cū aliqua cā fortis eas erit̄
cauerit̄: sicut fortis motus: et bec būiditas d̄r ros.
finit̄ eius p̄ncipalis. s. rozis est būectare iucturas
non nutrit̄ nisi cū nutrimentū deficit. Et nota
q̄ inter būiditates preparatas ad nutriendum
est nūerandū gluten. nā lz sit cōuersum in substan-
tiam mēbr̄i. et sit ps eius: tñ ad huc aptum natum
est nutrit̄ mēbra cū deficit̄ actus tertius virtutis
nutritiue qui est assimilatio. nondū em̄ est factum
simile oīno parti cui est appositū et vnitū. deficit̄
igitur aliquid nutritiōis per ipm̄ perficiende.

De illis ergo est illud quod est repositū
in venis.

Hic notificat quatuor būiditates sc̄as. et p̄i-
mo notificat primā būiditatē sc̄o sc̄am redeū-
do ad primā. tertio tertā. quarto quartā. sc̄a ibi
(Et de illis est illud qd̄ est.) tertio ibi. (Et de illis
sunt būiditates.) quarta ibi. (Et de eis sunt bu-
miditates.) In p̄ia parte dicit̄ q̄ de illis. s. būi-
ditatibus sc̄is est illud quod est repositum in ve-
nis. s. nomē nō habēs qd̄ generat̄ in extremitatib⁹
bus venarū que ad mēbra terminant̄ immediate
ex sanguine. licet non differat ab eo specie. nam
dealbatur et ingrossatur: cum bec digestio proce-
dat ingrossando.

Eibica.

So. cliij.

Et de illis est illud qd̄ ē ipsum in mēbris
sicut ros: et iste sunt sunt due diuisiones.

Hic declarat sc̄am būiditatē. sc̄o redit̄ ad
primā. sc̄a ibi. (Et p̄ia earū.) In p̄ia parte
dicit̄ q̄ de illis. s. būiditatibus sc̄is est illud qd̄
est sparsus i mēbris: sicut ros sparsus: qd̄ q̄ nō recti-
pitur in poro cā nutrit̄: sicut cambiū: sed spar-
gitur super mēbra sicut sp̄gitur ros sup foliorū su-
perficies cā būectandi: et iste due sunt d̄uisiones
idest duo membra d̄uisionis. s. nomen nō habēs
et ros. Et nota q̄ nomē nō habēs immediate trās-
mutatur in rozē et cambiū: in rozē quidē fm̄ subtili-
torem: in cambiū fm̄ partes grossiorem: neq̄ res
transmutat̄ in cambiū nisi cū deficit̄ nutrimentū
sicut cibilus in epate immediate transmutat̄ in san-
guinē et flegma: neq̄ trāsmutat̄ flegma in sangui-
nem nisi cum deficit̄ nutrimentum.

Et p̄ia earū est materia feb. putredis-
nis: aut feb. ebullitionis: sicut sciuiti cū nu-
trimentū totū nō expandat̄ qñ est: immo re-
manet de eo illud qd̄ ē in semita expandēdi
et remanet qd̄ est in semita recondēdi.

In ista parte dicit̄ q̄ p̄ia earum. s. būi-
ditas. s. nomē nō habens est materia feb. putredis-
nis cū putret̄ aut feb. ebullitionis. s. cū ebullit̄ absq̄
putredine: sicut sciuiti. s. in ca. de febre sanguinea
et hoc supple accidit̄ q̄ fiat feb. putredinis et ebu-
litionis: cū nutrimentum. i. ista būiditas futura
nutrimentū nō totū expandit̄ qñ est. s. in venis ex-
tra venas: immo remanet de eo. i. de ea būidita-
te qd̄ est in semita expandēdi. i. aptū cōuertit̄ in ro-
rem qui per mēbra expandit̄ et remanet. s. in venis
qd̄ est in semita recondēdi. i. pars apta cōuertit̄ in
cambiū aptum recondēdi in poro statibus membro-
rum vt nutrit̄.

Pro huius partis declaratiōe nota p̄i-
mo q̄ p̄ia būiditas cuz
fit formā sanguis per eius putredinē facit̄ sino-
cham putridam. sed per eius ebullitiōnē absq̄ pu-
tredine facit̄ sinochā nō putridā. Sc̄o notan-
dum q̄ cā quare remanet in venis est vna: aut plu-
res: aut q̄ nō est cōueniēs ad nutriendū mēbrū
aut ex impotentia expulsiue venarū: aut ex impo-
tentia attractiue mēbrorū: aut p̄pter op̄lacionē
in poris mēbrorū per quos d̄z pellit̄ ad mēbra. re-
manens ergo in venis etiā nō tendēs in finē a na-
tura institutū derelictūq̄ a regimēne eius alterat̄
a calore extraneo et ebullit̄ cū putredine: aut sine
putredie: et facit̄ spēs sinoche: vt dictum est.

Et de illis sunt humiditates proximi
temporis coagulationi: et sunt būidita-
tes: que fiunt actu nutrimentū. s. attracte
ad locū q̄ est permutatio eius qd̄ est de eo
resolutum: et fiunt additio in eo similis illi.
verūtāmē tempus cursus earum p̄p̄inquū
est. ergo sunt nō coagulate.

Hic notificat tertā būiditates dicit̄ cambiū
d. q̄ de eis. s. būiditatib⁹ sc̄is sunt būiditates
p̄ximī sp̄is coagulationi. s. que de nouo coagula-
te sunt: et sunt būiditates q̄ fiunt actu nutrimentū
i. p̄ximū: ita immediatū: vt nihil inter ipsum et mē-
brum mediet̄. s. attractiōe ad locū. i. attractiōe
ad porū mēbr̄i qd̄ d̄z nutrit̄: qd̄. s. nutrimentū est
permutatio seu cāb̄sū etus. s. būiditas qd̄ est a mē-
bro resolutū. et fiit̄. s. būiditas ista additio in eo
sc̄z membro similis illi qd̄ resolutū est. verūtāmē

Champerius.
Eibica febris
nominatur cuz
in tantā immo-
derantiam con-
tra naturam p̄-
uenit febris vt
in habitu soli-
de essentis sit si-
militam partiū
in poris cor: ip-
sū. Ob hoc dif-
ficult̄ bec cō-
tractio dissol-
uitur. Maxima
quoq̄ et indu-
bitata cogni-
tio nature ipsi-
e bōt̄ ingesto
nutrimēto q̄ ca-
lesc̄o incenditur:
pulsus capit̄ in-
crementum ac-
cedit̄: sit vt
bis p̄p̄modū
cūeniat: vt i cal-
ore facti p̄cussis
in que si frigi-
dissimam in-
fundas aquam
multo calidior
ra euadunt va-
pida. in bis ca-
litate ab bu-
mida aspsa es-
sentia: quo ad
ignē dente būs
de oppiaz mo-
do custodietur
eibica dūtaxat
est febris.

Tractatus

tempus cursus earum ad poros illius membri est propinquū. i. parū: quare nō sunt coagulate. i. inuisitate: taliter vt sint animate. sed parum post animabuntur: et erunt pars membri.

¶ Et de eis sunt humiditates cū quibus cōtinuant partes mēbrozū similiū partiuꝝ a principio creatiōis: et per ipsarum destructionem perueniunt ad separationem.

¶ Hic notificat quartā humiditatem dictā glutē dicens q̄ de eis. i. humiditatibus scōis sunt humiditates cū quibus cōtinuant partes mēbrozū similiū partiuꝝ. i. quozū partes sunt eiusdem denominationis cū toto que fuerunt facta a principio generationis. et per istarū humiditātū destructionē veniunt ad separationem. i. solūtur et discōtinuātur. be ergo humiditates sunt partes membri et cōtinue mēbro cui vntē sunt. sed cābium ex quo immediate facte sunt erat cōtiguū.

¶ Et similitudo humiditātū primarū est oleum lucerne effusum in lucerna. Et similitudo scōarū est oleū imbibitū in corpore lichini. Et similitudo tertiane hūiditatis est humiditas cui cōtinuantur partes cōtiguū: de quo factus lichini.

¶ In pte presentī declarat has hūiditates per simile. d. q̄ similitudo primarū humiditātū. i. rotis: est oleū effusum in lucerna. et similitudo scōarū est oleū imbibitū in corpore lichini. et similitudo tertie humiditatis. i. glutinis est humiditas cui cōtinuātur partes cōtiguū: de quo factus est lichini. Similitudo autē prime humiditatis quam omisit. q̄ dixit ex ea fieri feb. sino: has sunt vascula in quibꝝ oleū cōtinetur a quibꝝ oleū fundit in lucernam. Vel possumus dicere q̄ oleum effusum in lucernā est similitudo duarū primarū humiditātū. i. nomē nō habentū et rotis. Similitudo autē ista vt dicit plusq̄ Lōmentator: in de signis epatis nō est oino ppria. q̄ per oleū imbibitū in corpore lichini non restaurant partes lichini: sicut restaurantur partes membrorum per cambiū receptum in poris membrorum.

¶ Et cū inflāmantur mēbra radicalia: et pprie cor est illud ipsa egritudo que est ethica fm q̄ sciuiti. Et caliditas quidem epatis: quandoq̄ pducit ad ethicā: verū nō est ipsa ethica: immo ethica est illa que est causa cordis: et sicut est dispositio pulmōis scōi.

¶ Hic cū premisit distinctionē scōarū humiditātū ostendit primo quid sit ethica. scōo species siue modos ethice distinguit penes scōarū humiditātū distinctionē. scōa ibi. (Verū dū ipsa.) In prima parte dicit q̄ cū inflāmantur. i. habent inflāmatum esse mēbra radicalia que sunt pprie mēbra spermatica. i. in ethica tā carniformia q̄ spermatica habeāt inflāmatū esse: et pprie cor est illud inflāmatū circa ethica. Scōo dicit q̄ caliditas epatis quāuis sit cā ethice: ipsa tñ nō est ethica: immo ethica est caliditas facta in corde nō caliditas facta in epate: aut pulmōe aut scō. Est em̄ cor primū subiectū feb. ita vt nulla caliditas pōt dici feb. nisi que est in corde: aut pendet a caliditate cordis. Sed in hac materia dixi in principio huius operis q̄tum opportunū est in qōne de subiecto feb.

¶ Verū dū ipsa permanet finiēdo hūiditates que sunt in digestionē prima in mem

De febre

bri: et pprie cordis sicut finit cādela oleū infusum in lucerna: tūc est gradus primus appropriatꝝ noie generis qd̄ est ethica: et grece ethicos cum nō habeat in speciebus suis nomen.

¶ In pnti ponit distinctionē sp̄um ethice. et hz tres partes. in p̄ia ponit distinctionē siue diuisionem sp̄ū ethice feb. penes distinctionē humiditātū scōarū. in scōa remouet dubiū. in tertia ponit fm opinionē aliorū altā intentionē sp̄ū feb. ethice. scōa ibi. (Et hec q̄dez egritudo.) tertia ibi. (Et quidā dixerunt.) Prima in tres. in prima ponit ex quarū humiditātū cōsumptione fiat prima sp̄s ethice. in scōa ex quarū hūiditātū cōsumptione fiat scōa sp̄s. in tertia ex quarū humiditātū cōsumptione fiat tertia sp̄s. scōa ibi. (Et cū finit humiditates.) tertia ibi. (Cū ergo finit iste.) In prima parte dicit dū caliditas extranea finit humiditates diuisionis prime que sunt in membris et pprie cordis sicut flāma finit oleū effusum in lucerna: tunc est gradus appropriatꝝ noie generis: qd̄ est ethica. et grece ethicos cū nō habeat in sp̄ibus suis nomē. i. nō oibus speciebus ethice sit nomen impositum. ideo prima sp̄s hz nomen.

¶ Et cū finit humiditates q̄ sunt diuisionis prime et incipit resolvere hūiditates q̄ sunt diuisionis scōe et finire ea sicut finit flāma oleū eūatum in lucerna: et incipit finire imbibitum: et i corpus lichini erit gradus scōs et nominatur dubulen et forosimos et hz latitudinem et principū et mediū et statum. Amplius nō rectificatur ille qui cōsequit statū adubul et parū recipit curationem nisi deus velit et pprie quando peruenit ad hoc vt caro minuatur.

¶ In ista parte scōa dicit q̄ cum caliditas extranea finit humiditates. q̄ sunt diuisionis prime et incipit finire hūiditates diuisionis scōe. i. cambiū sicut flāma finit oleū effusum in lucerna: et incipit finire oleū effusum in lichinio erit gradus scōs: et noīatur dubulen. i. arefacto et forosimos vel marasimos. i. tabes: et hz latitudinē. i. principū mediū et statum. scōo dicit q̄ ille qui peruenit ad statum adubul siue dubulen parū recipit curationem nisi deus velit. i. nisi miraculose: et pprie qñ peruenit ad hoc vt caro minuatur. i. valde superflue. et per carnem intellige mēbra omnia mollia scilicet preter ossa et cartilagineas.

¶ Cum ergo finiuntur iste et incipit finire humiditates que sunt diuisionis tertie sicut incipit flāma adurere corpus lichini et humiditates eius radicales est egritudo gradus tertius et nominatur curuatiuus et almulzasis grece.

¶ In ista parte dicit q̄ cū finiuntur iste. i. ros et cambiū incipit finire humiditates diuisionis tertie sc̄ gluten: sicut incipit flāma adurere corpus lichini et humiditates eius radicales. i. cōtinuantur partes adinuitē: est gradus tertius. et appellatur curuatiuus: q̄ totū corpus contrahit ad curuationem. et almulzasis grece. i. in quo apparet forma que est in decreptis: quantum ad calozē et siccitatem. est em̄ infrigidatum et exiccatum: sicut corpus decreptorum.

Pro dictorum

Pro dictorum declaratiōe cadūt tria dubia. Prīmū vtrū sic ut ex ebullitione prime humiditatis si ebulliat cū putredine generat feb. putri. s. sinocha putrida. et si ebulliat sine putredine generat sinocha nō putrida: ita ex ebullitione rois cābij glutinis cū putredine et sine putredine possunt feb. putride: et nō putride generari. Scdm dubiū vtrū tres modi siue spēs etbice ab Aut. posse sint vere species etbice. Tertium dubium. vtrum sint tantum tres.

Pro horum dubiorū declaratiōe et solutiōe. primo premittendum iuxta cōm opinionē primā humiditatē de secūdis esse formaliter sanguinē. quartā vero esse aīaram: et partē corporis hūani. sed scdm et tertiam ab his differre specie: et differre specie etiaz inter se. Premittendū scdo q̄ sicut prima hūditas pōt ebullire: et inflāmari sine putredine: et cū putredine: ita relique tres: imo mēbra ipa q̄nq̄ inflāmant et putrent. et q̄nq̄ inflāmant et nō putrent.

His premissis rōdetur ad primū dubium: q̄ si iste tres hūditates putreant et sufficienter cor inflāment faciunt feb. putridas: differētes tñ a fe. hūmorālib? Quod em̄ faciunt feb. putridas est satis manifestum cū earū cā cōiuncta sit putredo. Qd̄ aut̄ sint differētes a feb. hūmorālibus est etiā manifestum cū res putrentes que imēdiate faciūt has feb. differant ab hūmoribus: denōmīnant aut̄ et specificatur more medicorum oēs feb. a causis cōiunctis earū preter etbicas. cuius ratio est: q̄ oēs feb. preter etbicas sunt fientes et depēdētes a causis suis cōiunctis. etbice vero sunt feb. facte et independētes. Si vero iste tres hūditates inflāmentur sine putredine et euaporantes ad cor faciunt caliditatem in corde sensibily ledentē faciūt feb. nō putridas differētes ab hūmorālibus effimeris et etbicis p̄ia p̄ p̄ ex diff. ōne fe. Qd̄ aut̄ sint nō putride p̄ cū nō pēdeāt a putredine. Qd̄ aut̄ differāt ab hūmorālibus et effimeris p̄ ex fundamento supra posito. Qd̄ aut̄ differāt ab etbicis: est etiā manifestum: cū etbica sit fetā: ille hō fīetes. Et forsitan has feb. intellexit Auer. tertio colliget de feb. in membris tertie digestiōis. Et si forte instaret q̄ plura q̄ tria essent genera fe. dic q̄ aliquo mō reducunt ad aliq̄ illorū. Vel dic q̄ medici distinguēt feb. in illa tria genera prima locuti sunt de feb. cōiter euentibus. nā eedē rōnes fieri possunt de feb. puenientibus a putredine vermū: et a putredine chily lactis et similibus. de hac tamen materia locutus sum in principio huius operis.

Pro decisione scdi dubij tenendū est istos tres modos etbice nō esse veras species etbice: etiā more medicorum: q̄ si vnus calor remanens vn̄ et idē eque intensus a p̄n̄ vsq̄ in finē in mēbris fixus cōsumeret manifestus p̄io duas primas humiditates: et scdo cambū. tertio gluten erunt isti tres modi etbice. ergo si isti tres modi etbice sumant fm̄ variū modū se hūdi etisdē calorīs ad humiditates mēbrorū: et fm̄ variā ip̄orū cōsumptionē: nō eēt aut̄ dicendū q̄ calor manens idē numero indepēdens: et eque intensus migret de specie in spēm: sicut etiā in exēplo Aut. in eadē flāma accensa in libinio primo manifestus cōumeret oleū in lucerna effusum: deinde oleū imbibitū in libinio: et tertio humiditātē imbibitā cōt̄ ex quo factus est libiniosus. et nō migret de specie in spēm: q̄ autes calor in mēbris posset manere eque intensus saltes

ip̄ima spē et parte scdē nō est negandū: s̄ in fine scdē: et in tertā minore: p̄pter defectū humiditatis: sicut minuit calor: cui fit transitus de iuuentute ad senium. sed si deberent fieri tres spēs etbice more medicorū oporteret q̄ per ebullitionē duarū primarū humiditātū fieret caliditas in corde et cōseruaret. et per ebullitionē tertie fieret alta caliditas et alta per ebullitionem quarte. sed sic etbica esset feb. fientis contra Aut. et reliquos auctores.

Pro decisione tertij dubij nota auctores posuisse tantū tres spēs etbice. primā in qua s̄ oēs hūditates cōsumantur: et preternaturali reuoluant manifestus in p̄sumit p̄ia et scda: aut saltē 2^a. s. ros. In scda vero spē etbice iam cōsumptis p̄ia et scda aut saltem scda manifeste consumit tertia. s. cambū. In tertā vero specie iā cōsumptis his tribus: aut saltem duabus. s. rose et cābio maniste cōsumit gluten. Et huius gradatū p̄cessus in cōsumptione harū hūditātū ē. q̄ p̄me due hūditates: aut saltē ros est subtilioris substantie q̄ tertia. s. cābio: et tertia q̄ quarta. s. gluten. p̄pterea p̄io manifestus cōsumunt due prime: aut saltē scda q̄ tertia et tertia q̄ quarta. Dixi aut̄ notanter prime due: aut scda p̄pter varias opinionē. Quidā em̄ dicūt in prima spē etbice cōsumit p̄mas duas: quā opinione credo esse cōformem dictis Aut. maxime cui dixit. primū gradus h̄ modū et. cū nō habeat in spēbus suis nomē. species aut̄ sue nō possunt nisi fm̄ duarū humiditātū cōsumptionem assignari. Quidā vero dicūt in prima spē solū manifeste cōsumit scdam. pro qua opinione sunt rōnes magis apparentes: sicut statim apparebit. Et cā huius gradate cōsumptiōis ē. q̄ gluten ex ordine nature gignatur ex cābio: et cābio ex rose tpe necessitatis ros aut̄ et similiter cambium non ita facilliter p̄nt generari ex prima que in venis cōtinet. q̄ mēbra debilitata nō possunt ipsum facilliter ex venis extrahere neq̄ vene ipsum expellere cū porū venarū sint valde stricti et strictiores q̄ porū mēbrorū. Exēplū aut̄ Aut. ad huius rei declaratiōē deseruit. nam oleū exis in libinio p̄hibet cōsumptionē humiditatis cōtinuantis cotū ex quo factus est libiniosus: et oleū exis in lucerna paulatim imbibit in libinio: sicut oleū exis in ip̄so paulatim consumit a flāma: nō tñ est ponēda vna species etbice in qua consumitur sanguis manifeste. q̄ sanguis p̄pter multitudinē suā in venis et grossitē sue substantie et densitatē venarū nō facile cōsumit. imo frequēter hoies incurrūt primā et scdam specie etbice cū notabili quantitate sanguis in venis. p̄pter ea auctores distinxerūt species etbice in quib̄ mutatur corporis habitudo ad maciē penes cōsumptionem illarū hūditātū: per quā p̄ntā stat bona habitudo: vt puta debita grossities cū sufficienti pinguedine: et ad earū cōsumptionē: sequit macies et extenuatio. hec aut̄ sunt quatuor dicte: sed magis tres postreme: nō aut̄ sanguis: stat em̄ multa macies cū presentia multū sanguinis tres itaq̄ sunt modi etbice: et nō plures siue primū modum etbice attendamus penes cōsumptionē duarū primarū humiditātū siue penes cōsumptionem rois que est humiditas secunda.

Et hec quidē egritudo est ex fe. que nō habet porisimos: neq̄ horas paroxisimorū. In presentī parte remouet dubiū. d. q̄ hec egritudo est ex febribus que nō habet porisimos: neq̄ horas paroxisimorū. s. principū. augmentū. itaq̄

tum: et declinatione. et hec nota sunt cum non sint feb. humorales paroxysmantes secundum motum materie ad mineram putredinis.

¶ Et quidam dixerunt feb. ethice aut pendet cum humiditatibus propinqui temporis cum coagulatione: aut cum eis que sunt sicut caro: aut cum membris radicalibus duris sicut sunt ossa et nervi. Et si ex sermone isto intelligitur quod pendet secundum semitam quod finiunt quod in eis est de humiditate radicali continuata eis erit hec. Et intentio propria equalis: et si significat quod primus: quod finit ethica est humiditates propinqui temporis cum coagulatione non erit sermo sanus.

¶ In parte presentis ponit aliam distinctionem spirituum ethice. d. quod quidam. f. B. 10. terap. ultimo c. 2. sequaces eius dixerunt feb. ethice: aut pendet cum humiditatibus propinqui temporis cum coagulatione. i. feb. ethice aut specificant penes consumptionem humiditatum nunc coagularum que sunt molles: sicut humiditas adipis et pinguedinis: aut cum eis que sunt sicut caro. i. aut specificant penes consumptionem humiditatum que sunt caro que est durior: et difficilius consumitur: aut cum membris radicalibus duris: sicut sunt ossa et nervi humiditatum: quarum difficilissima est resolutio. si primo modo est propria spiritus ethice. si secundo modo est secunda. si tertio modo est tertia spiritus ethice secundo dicit quod si intentio istorum sic dicitur sit: quod quando consumunt humiditates cutis cum membris. sed manifestus: et citius humiditates membrorum mollium: sicut est adeps: et pinguedo est prima spiritus ethice et quando consumunt humiditates spirituosas. f. carnis: et similia iam consumptis humiditatibus alijs mollioribus est secunda spiritus ethice. et quando consumunt humiditates membrorum duriorum: sicut sunt ossa et nervi iam consumptis alijs humiditatibus est tertia spiritus ethice: erit hec distinctio bona et similis prime. Sed si significat quod primus quod finit ethica est humiditates molles: et nihil consumant de humiditatibus aliorum membrorum non erit sermo sanus. i. verus. calor enim appropinquatus humiditate consumit ipsum in quocumque membro sit: sed manifestus et citius humiditatem membrorum mollium. deinde magis durorum. postremo durissimorum que sunt nervi cartilaginee et ossa.

¶ Et ethica quod quandoque accidit post feb. effi. et quandoque accidit post feb. putri. et apertum: et longinquum est ut accidat ethica incipiendo: que sunt membra radicalia iam inflammata: et non inflammantur humoribus: neque spiritus ante illud. immo oportet ut calefiat illa in primis. deinde secundum processionem dierum calefiant ista nisi accidat causa fortis valde.

¶ Hic ponit causas ethice que sunt cause in fieri. ethica enim cum facta est: est independens. Et primo ponit quosdam feb. esse causas eius. secundo declarat. tertio complet causas ethice. quarto ponit canones. secunda ibi. (Et causa quidem una.) tertia ibi. (Et feb. quidem putrida.) quarta ibi. (Et quando componitur.) In prima parte dicit ethica quandoque sequi febrem effi. quandoque febrem putridam supple non a possum: quandoque feb. apertum. Secundo dicit quod rarissime accidit ethica incipiendo. i. nulla alia febre precedente: quasi membra radicalia. i. spermatica: supple et alia sint inflammata. et non sit inflammatus humor neque spiritus ante illud: imo oportet ut calefiant illa prius. deinde post aliquos dies

calefiant membra nisi accidat causa valde fortis. f. altera duarum: aut maxima membrorum dispositio aut causa agens fortis que figat caliditatem in membris et non in humoribus aut spiritibus.

¶ Ex quibus apparet solutio ad dubium hic solitum queri an possit incipere feb. ethica non precedente effimera: aut humorali. Ad quod dicendum quod illud rarissime accidit: sed sit possibile. Prima pars huius conclusionis declarat aut. quod valde facilius inflammantur humores et spiritus quam membra. tunc quod subtiliores. tunc quod minus habent de frigiditate resistente. Secunda vero pars probat quod hoc potest esse propter causam valde fortem que est membrorum dispositio ad acquirendum calefactum esse: et non humorum et spirituum: ut puta propter membrorum arefactionem ex fluxu: aut longa abstinentia et similibus: quibus membra possunt areferri: et non ita spiritus: aut humores. unde causa calefaciens primaria figet caliditatem in membris et non in humoribus aut spiritibus. sed forte citius calefaceret humores et spiritus quam membra. Secunda causa propter esse causam valde fortem calefacientem que figet caliditatem in membris propter densitatem sue substantie: et non in humoribus aut spiritibus. quod sunt nimis tenuis substantie in comparatione ad membra. unde caliditas non figit in illis: sicut figitur in membris: sicut fulmen agit in ferrum: et res densas: et non agit in vestes et similia. quod sua caliditas excessiva in ipsis non retinetur: sed retinetur et figitur in re densa et dura. Dicit tamen Gen. se nunquam vidisse aliquem esse factum ethicum incipiendo. Ego tamen credo vidisse aliquos putridos ex ulcere crustoso esse factos ethicos nulla precedente effimera aut putrida. sicut aliquos esse factos asmatikos primo. postea ethicos excecata re superflua propter pulverem lapideum quos terebant in agro vero nensi pro vitro conficendo. Et quosdam esse factos febiles ex ethica senectutis nulla effimera: aut putrida precedente.

¶ Et causa quidem una quandoque est causa febris ethice: et quandoque est causa febris effimere secundum vehementiam febris et vehementiam mutationis sue et debilitatem suspensionis sue sicut ignis. nam ipse obuiat lignis secundum duos modos: quorum unus est secundum modum quod calefacit ea et finiat in eis: et secundus est secundum semitam inflammationis.

¶ In parte presentis declarat quod statim dicit nisi accidat causa fortis valde. Et etiam dicit quod quandoque una causa est causa ethice super. et non effi. et quandoque est effi. et non ethice secundum quod forte imitatur et agit supple: aut debilitat. et secundum debilitatem suspensionis. i. fixionis sue. i. secundum quod facile figitur aut difficulter. et declarat in exemplo dicit: sicut ignis. nam ipse obuiat lignis secundum duos modos: quorum unus est quod ipse calefacit ea et firmat in eis: et facit ea firmare et non inflammatur. secundus modus est secundum semitam inflammationis. i. quod ligna inflammantur: et remanet flamma in eis in absentia ignis inflammationis. Pro cuius declaratione sciendum primo: quod non erat ita difficile quod una causa inflammans possit facere ethicam et non putridam: quod putrefactio est passio determinati modi que non est apta fieri a quocumque inflammante: immo interdum per causam valde calefacientem prohibetur: sicut est difficile ab aliqua causa inflammante fieri ethicam et non effimera. Aut. hic specificauit causam aliquam inflammantem posse facere ethicam et non effimera derelinquens quasi notum quod possit facere ethicam et non

et non putridas. Immo etiā difficilior est posse fa-
cere ethicā et nō effimerā q̄ ethi. et nō humorālē si-
ne putredie. Sciēdū scđo q̄ ad esse cutiscūq̄ fe.
requiritur q̄ calefactū esse. i. q̄ caliditas sit sit. a in
aliquo subiecto nostri corp̄is. s. aut in mēbris quo
ad ethicas: aut in spirītibus quo ad effi. aut in hu-
more vel vapore quo ad humorales. nō em̄ suffi-
cēt sola caliditas siens. nam sic vno febrēte vno
genere febr̄is febr̄et quocunq̄ genere febr̄is.
His ita premisis dicendū est q̄ cā aliqua forti-
ter calefaciens occurrens alicui corp̄i sicut sol:
aut balneū calidū valde quāuis calefaciat mem-
bra humores et spūs: pōt tñ. infingere caliditatem
in mēbris et nō in humoribus neq̄ spirītibus. tum
q̄ mēbra forte erūt arefacta paratissima ad ethi-
cam. tum q̄ sunt dense substantie facile retinētia
caliditātē sibi impressam in absentia agētis: non
aut sic humorales: aut spūs merito tenuitatis sue
substantie: immo in absentia agentis remouēt ca-
liditas sibi impressa et redeūt ad dispositionē sibi
naturalem: sicut in exemplo de fulgure dictū est.
Et ita ex eodē fundamento dicendū est aliquas
cām inflāmantem posse facere humorālē et nō effi-
meram. Causa aut leuiter inflāmans faceret effi-
meram et nō humorālē neq̄ ethicam: lz tanta pos-
set esse dispositio passi q̄ ipsa citius faceret ethi-
cam q̄ humorālē et humorālē q̄ effimeram. De
causis aut cōiter occurrentibus corp̄i hūano s̄m
plurimū effimera ē apta p̄cedere hūoralē: et hūora-
lis ethicā: et sic ethica rarissime fit incipiendo.

Et fe. quidē putredinis et apatis p̄mu-
tatur multotiens ad ethicam p̄pter velle-
mentiam febr̄is. et vehementiam subtilia-
tionis cibi in ea et p̄hibitionem aque frigi-
de: et paucitatem obseruatiōis lateris cor-
dis cum vnctionib⁹ et emplastris et epithi-
matibus et p̄prie in egritudinibus mem-
brorum vicinorū cordi: sicut dyasfragmatis
Et multotiens facit cadere in eam necessi-
tas medicorū p̄pter casum virtutis et fre-
quentiā sincopis ad dandū in potu vinum
et aquam carnis et medicinam de musco et
his similia.

His cōplens causas dicit q̄ ethica aliquādo se-
quitur putridas nō apatas p̄pter vehementiā ea-
rum. Itē ex errore medicorū cuz nimis subtiliant
dietam et p̄hibent aquā frigidam: et nō infri-
gidāt regionem cordis p̄prie in egritudinibus mem-
brorum vicinorum cordi. s. dyasfragmatis: qñ. s. apatur
apate calido: et multotiens facit cadere in ethicā
necessitas medicorū quādo cogūtur dare in potu
vinū et aquam carnis dyamuscum et similia cali-
da p̄pter casum virtutis et frequentiā sincopis.

Et quādo cōponitur ethica cū fe. putre-
dinis et apatum: et ethica quidē in princi-
pio rei est difficilis cognitionis et facilis cu-
rationis: et in fine sui est facilis cognitiōis
et difficilis curationis: et finis adubul non
recipit curationem penitus.

His ponit tres can. primus q̄ quādoq̄ cōponi-
tur ethica cū fe. putredinis: et fe. apatum. scđs q̄
ethica in principio sui est difficilis cognitiōis. qz
parū permutat corpus a dispositione sua natura-
li. et est facilis curationis. qz corpus est facile tole-
rans infrigidationes. sed in p̄cessu suo est facilis

cognitionis corpore multū permutato. sed diffi-
cilis curationis: cū virtus sit facta debilis: et mul-
tum humidū sit deperditum qđ difficile est restaura-
rare. Tertius canon: q̄ finis adubul. i. scđe speciei
non curatur p̄pter nimiam consumptionem: et
nimiam virtutis debilitatem.

Signa.

Capitulum. ij.

Quis quidē est minut⁹ durus si e-
quens debilis fixus s̄m habitu-
nem vnam.

Primo ponit signa ethice absolute
lz multum accōmodent prime speciei. scđo ponit
signa scđe sp̄et. scđa ibi. (Signa vero adubul.) pri-
ma in tres. p̄rio ponit signa ipsius s̄m se. scđo po-
nit signa transitus ex effi. tertio signa eius cōposi-
te cū putrida. scđa ibi. (Et de significationibus
permutationis.) tertia ibi. (Et de significationibus
cōpositiōis.) Prima hz tot partes quot sunt
signa primum signū sumitur a pulsu: qz est minu-
tus. i. paruus p̄pter debilitatem virtutis. dur⁹ p̄-
pter exiccationem arterie. et in his est gradus de-
bilitatis: et duricies. manifestior est enī virtutis
debilitas et duricies in processu maior: q̄ in prin-
cipio frequens vt recuperet defectum magnitudi-
nis. debilis fixus s̄m vna habitudinē. i. dispositio-
nem: qz nō hz paroxismos neq̄ tñ est fixus s̄m ha-
bitudinē vna quin permutetur in cibo potu et si-
milibus et somno et vigilia.

In tactu vero est illud quod sentitur de
caliditate min⁹ caliditate sinochi: et ei si-
milium inflāmatarum in materia: et in p̄n-
cipio dum tangit est magis suavis: et cum
remanet super eū manus hora. j. apparet
cum fortitudine et mordicatione: et nō ces-
sat augmentari: et est calidius quod est in
eo locus venarum et arteriarum. Et est eo-
rum caliditas similis nō em̄ minuitur verū
ipsa quando superuenit ei cibus augmēta-
tur velociter: et fit fortis pulsus valde: et in-
cipit magnificari. Et propter illud accidit
stultis medicorum q̄ p̄hibent eis cibū pro-
pter illud qđ accidit eis de eo ex accidenti-
bus quare perdūt eos: sicut augmentatur
flāma p̄pter iniectiōē olei et sartago cū
effunditur aqua super eam. Et iste quidem
significationes eius sunt fortes. Et cib⁹ in
reliquis quidē febr̄ibus p̄culdubio nō in-
cendit hac incensione sicut inuenitur huic:
quāuis necessario faciat diuersitatem per
mot⁹ nature: et hec inflāmatio nō est sicut
incensio reliquarū feb. post coartationem
neq̄ s̄m periodos notas: imo cū comedunt
et in quacunq̄ hora sit. Et est habēs egritu-
dinem nō vehementer discernens illud qđ
est in eodē de caliditate: qm̄ facta est com-
plexio membro conueniens: et iam sciūsti
in libro primo qualitatem dispositionis in
huiusmodi: verū ipsa apparet apud susce-
ptionem alicuius ciborum propter velle-
mentiam suam.

His est scđm signum sumptum a tactu. et primo
dicit q̄ caliditas sua ad tactū apparet minor cas-

liditate sinocht: et ei similia in inflammarum in materia pendentium a materia calida: sicut tertiana caupon et similes. scdo dicit q in principio du ratur. caliditas eius est magis suavis. sed cu retinetur manus super etbica aliquado apparet calor fortis et mordicans: et augendo pcedit. tertio dicit q locus calidior in eo est locus venarum et arteriarum. quarto dicit q eorum caliditas est similis: q non augeat neq minuat: sicut paroxismales nisi propter aliquam cam primitiuam. id subdit q qn cibantur augmentatur velociter. i. notabiliter crescit in puo tpe: et fit fortis pulsus valde saltu appenter: et incipit magnificari: et ppter hoc stulti medicorum p bibent eis cibum: q vident post cibum eius accitua augeri: quare interficiunt eos. na ppter abstinentiam a cibis qua faciunt augeat se. et exiccatio: et post ea qn cibant eos per cibum a sumptum calor eorum augmentat: sicut augmentat flama cu oleum ponit in lucerna: et sartago augmentat in caliditate: qn effunditur aqua sup ea calefacta: q sentimus eas stridere et fumare. et iste sunt significationes fortis et. i. etbice. et cibus quide in reliquis feb. proculdubio non incendit tanta incensione qta videt incendi in hac feb. quavis necessario in quacunq feb. faciat diuersitatem quandam: qz aliquiditer incendit ppter motum nature. i. caloris naturalis quinto dicit q inflamatio non est sicut incensio reliquarum post coartationem. i. pulsus. nec fm ptodos notas. i. quotidie: aut de tertio in tertium: aut de 4o in quartum. immo du comedunt excrecit calor: i quacunq hora sint. sexto dicit q etbicus non discernit caliditatem eius. qz etbica est facta coplexio mebro couentens. Et ia sciuiti pzo lib. fen. scda ca. de causis dolorum. qualitates dispositionis in bis. i. quare non sentiatur caliditate sua. veru appet. i. sentitur ab eis cu sumunt aliquem cibum propter vebementiam suam. i. quia excrecit.

Primo notandum p declaratione pmi dicti et vt soluat dubium solitum queri q bica calor est maior an etbice: an feb. ex qua facta est etbica: q calor feb. humoralis ex quo facta est etbica est maior: quantitate. qz pendet a pli humido vaporoso. vñ primo de differentijs fe. sinoche habet flammam obuiantem manibus tangentis: fm vero etbicas feb. neq multitudo obuiat calori. Ex quo apparet q in etbicis remanete manu plus apparet calor qui statim non appuit defectu vaporum multorum oppositum aut contingit in humorali. Scdo dicitur q calor etbice in nulla pportione est intensior aut remissior q calor feb. ex qua imediate est genit cu nulla latitudo subito acqri possit aut de pdi. Tertio dicitur q calor etbice in pcessu minuit gradualiter et quantitate. ppter defectum humiditatis: et ppter cu deuentur ad finem secunde speciei: et per totam tertiam speciem.

Pro notitia tertij dicti premittendum est q loca arteriarum sunt illa in quibus sunt arterie magne. ibi etia sunt venenotabiles cu fm plurimum vena supponat arterie: sicut in manibus pedibus et temporibus: vbi manifeste pulsus sentitur. bec em loca appent calidiora q relique partes extrinsece non arteriose: tñ qz in veritate sunt calidiora sicut cor etia est alijs partibus in trisectis calidi a quo arterie oriuntur. Premittendum scdo. qz in feb. putridis bec loca sint calidiora q relique partes extrinsece non arteriose tñ in etbicis caliditas locorum arteriosorum manifestus excedit caliditate locorum non arteriosorum q in putridis. qz in putridis vapores putridi sparsi p

vnuersum corpus faciunt apparere in oibus partibus ingentem caliditate. sed in etbicis in quibus alie partes non sunt calide ex presentia vaporum putridorum apparet excessus caliditatis harum partium manifestior q in putridis: ad qd adiuuat q caliditas arida in etbicis facit sanguinem arterialem et venale: cuius multa est quantitas in locis dictis euaporare magis q in putridis: in quibus caliditas non est ita arida. Et quib appet in illis partibus excessum caliditatis sup altaru partiu caliditate esse manifestiore q in putridis. Tertio notandum huc excessum caliditatis locorum arteriosorum supra caliditatem altaru partiu non arteriosarum non solum apparere in etbicis: immo in spasmodicis et litargicis: vt sumit tertio canone. fen. scda cap. de spasmo. et in co. pulsum. c. de pulsu litargicorum. Ideo. G. de vntijs caute dixit hoc accidens non inuenti fm alias fe. et non dixit fm alias egritudines. sed ca quare h appet in spasmate est: qz ppter tensionem arteriarum non fit debita euentatio propterea in arterijs calitas excrecit magis q in alijs partibus: sed in litargicis hoc accidit. sicut in cogelatis: qz pp hiores frigidus partes vbi non e multus calor infrigidant: sicut partes non venose neq arteriose. sed loca venarum et arteriarum ppter pntiam sanguis et spūs non pnt ita infrigidari. qre in coparatione ad alias notabiliter apparent calide et bec eadem ratio pot accomodari spasmo pendentia a materia frigida.

Pro notitia quartj dicti notandum: qz in alijs fe. incēdat ali qua incēsiōe pp motū caloris naturalis q pzo est suffocatiuus: deinde dilatatiu? cu vapores cibales p corpus spargunt. tñ ceteris partibus non incendit tanta incēsiōe in alijs feb. qta incēdit in etbica. in oī itaq fe. fit ex cibo aliqua caloris cofortatio et augmentū: nisi hō fit in dispōne valde extranea: aut mortis ppinqua. Scdo notandum q inflāmatio q fit in etbico a cibo non est inflamatio pofximalis: aut exacerbatua. quus. n. in pn. sumpto cibo calor aliquat suffocet: sicut suppositi lignis postea dilate et amplitee cibo calefacto: et fm aliquidā pte in vapores couerso. tñ hoc non est fm pportione ad aliquē diē sicut in feb. ptoctis. sed h fit qncunq sumit cibum. Tertio notandum. quus sit cōe oī feb: i supcalesteri a cibo: tñ hoc signū appropria etbice: p qd ab alijs distinguit febrim? primo qz ceteris partibus etbicus magis supcalestet ex cibo q alij febriles: pp suā calitatem aridā facit tē cibū magis euaporare ceteris partibus q calitas altorum febrilium: q non est sic arida. scdo qz dato q equalr supcalestet ex cibo cu alijs febrilibus immo magis: tñ hoc signū etbicis appropria. qz mutant de non sentiēdo calitatem ad sentiēdū ipam notabilr: sed alij febriles non sic mutant. qz pzo sentiēbāt suā calitatem: etbici vero non. qz etbica est facta coplexio mebro couentens. Couentens quide qz non sentit etbicus impulsionem caliditatis etbice. est em facta et sibi consueta. quare non sentit: sed alte feb. sentiunt q sunt fietes nondū psuete. Ex bis inferē q calitas in etbico repta postq est inflāmatua a cibo exis in eodē subiecto adequato est coposita ex duab partibus incēsiuis: quarū vna est facta. i. pexis: altera stens. i. de nouo inducta a cibo. Ex quo sequit q aliqs effectus puta imutatio tactus puenit ab vno gradu caliditatis qui non puenit ab altero secū in eodē subiecto coextenso p supius determinata in qōne. vtrū febris sit calor additus. ibi. n. determinatū est febrē esse totū calorem in

lorem in febricitate repletur: et quod non est effectus qui pueniat ab uno gradu caloris qui non pueniat ab unoque secundo in eodem subiecto extenso. Forte dicitur quod per additionem huius noue calitatis a cibo caliditas preexistens actuatur et permutatur: ab esse insensibilis ad esse sensibile: unde utraque immutat tactum. Contra sequeretur quod eadem caliditas numero secundum eandem partem in celsiorem sepe esset facta: et sepe fieri in quo tempore: et sepe dependens et sepe independens. et prout quod habetur est qualitas de facili mobilis: hec sunt in cōuenientia. Quapropter dictum est quod sola caliditas de nouo inducta a cibo sentitur. cā autem quare per se non sentitur non est ex parte sui cū oēm calefactionē quā inducit calitas de nouo inducta: inducat etiam calitas per se tanquam particula reagens: sed defectus est ex parte organi cui calitas preexistens est assueta. oīs ergo effectus qui per se inducitur ab una: inducitur ab altera per se. i. quātū est rōne sui. Et prout dicitur dicitur quod non tota calefactio sua sentitur ab eo. quia tunc sensatio calefactionis sensus cōmuni vel cogitatio ptineat cuius organum potest esse assuefactum illi calefactioni.

Hic Bētilis mouet duo dubia. Primum quō ethice potest fieri membro cōueniens. Et in summa dicitur secundum communem modum causam huius esse quia facta: et eius non sentitur impressio ab ethice sicut a mala cōplexione fieri. Et dicitur quod quousque ex forma que erat in subiecto: et illa que acquiritur non sit una forma est complexio fiens et est extranea: et stat actio et passio. quā autem illa que acquiritur: et illa que est in subiecto faciunt unā formā: tunc illa extranea facta est pueniens quod est facta una numero cū illa que erat cōueniens. s. dicitur quod hec dicta sunt p̄fusa. Contra hanc opinionem nolo instare ne plius sim. Sed breuiter dico p̄ nūc quod calor ethicus qui prius erat fiens et dependens: et non aptus ex se cōseruari: imo deducta cā cōseruante quod p̄mū incipit tēdere ad non esse nunc est factus quod fixus et habituatus taliter quod deducta quacunque causa cōseruante seipso in subiecto poterit cōseruari. et quando sic est calor ille taliter membro cōsuetus dicitur complexio corpori cōueniens. quod quantum corpus sit sensibile et ledatur notabiliter ab ea: non sentitur nocuumentum eius: sed mala complexio fiens non dicitur corpori cōueniens: quod sentitur nocuumentum et eius impressio. sed de hac materia alias dicitur vberius.

Secundū dicitur: quare ethicus supercalefit a cibo: et quod est ethice qui ethice supercalefit. Pro cuius decisione sciendum quod primo de differentiis febrium dicitur cā huius esse quia omnis caliditas arida irrorata humido magis manet. s. stat: sicut caliditas calcis aque irrorate. Ethicorum autem caliditas est arida irrorata: itaque cibo manifestari debet: cōuertit enim cibum in vaporē calidum totum corpus calefaciētem. Auer. autem 4° colligit dicitur hanc cā d. esse fabulas. Dicit enim non esse possibile calorem corporis huius tantū extraneari: ut corrumpat cibū sicut calx aquā: quod verū est de toto cibo aut magna eius parte: sed quod aliqua parte subtili et in vaporē cōuertat corpus calefaciēte non est irrationabile: imo dissimulū. 2° aliqua caliditas putride se. est magis arida quam caliditas prime spēs: ut puta caufonis: ita ut corpus excoriatū taliter pducatur ad scdaz spēs ethice non trāseundo per primā. ergo per cibū in hac dicitur magis manifestari caliditas quam in prima spēs ethice cū magis est in vaporē cōuertat. Ad hanc credo Galen. rēderet negando primam. nā s. forte in hac magis excre-

scat caliditas per cibū quam in prima spēs ethice. non tamen magis manifestat caliditas quam in prima spēs ethice. quod non permutat de non sentiendo caliditate ad sentiendum ipsam: sicut permutat in prima spēs ethice. Auer. autem 4°. colligit reddēs huius cā dicit cā esse quia ethice calor est fixus. sed in putrida non. nihil aliud voluit dicere s. in obscuris: et in cōsuetis verbis dicit nisi quod ethicus habens caliditate fixam que non sentitur permutatur per cibū sumptum de non sentiendo caliditate ad sentiendum ipsam. sed patiens putridam non. s. forte per cibū amplius sentiat. quod prius sentiebat caliditate suam. non permutatur de non sentiendo ad sentiendum eam. Item permutatio ex parte medicī tangentis. nam cum sentiret in ethice caliditate in formā sumpto cibo videt eam excrecere et pulsum velocitatem: magnificari: frequentari. sed hec permutatio in putridis non est apud tactum medicī cum etiam extra horas cibationis sentiret hanc diuersitatem in calore. Ad secundam partē dubij dicitur quod in cibo inirante stomachū est duplicem dare partem unam subtilē rozaem que cito transit ad mēbra s. in duabus horis post cibationem vel circa. et illa pars est ex qua ethicus sentit caliditate. Et quod motus huius partis diuersificatur. ideo quidam auctores dicunt duabus horis post cibum sentire caliditate. quidam autem tribus. quidam autem una hora. Altera autem pars cibi est grossa cuius mora est in stomacho pluribus horis quam duabus: et vadit ad epar gradatim et fit sanguis: postea humiditas prima: et cambium et nutrit: et totum hoc videtur fieri spacio nouem horarum. ut Auer. sexto colligit in fine: et in practica canticorum. 12. cōmento. Et an iste cibus calefaciat ethicum eget consideratione. quia non est determinatum. Et cum hoc debet considerari si illa pars roza que transit vere digeratur et fiat cibus: aut sanguis: an non vere nutriat: hec Bētilis. Cum hoc tamē credendum est aliquam partem cibi in vapores cōuertit qui corpus calefaciunt. et huiusmodi calefactionem credo fieri citius quam secundum modum predictum.

Et de significationibus permutationis fe. effimere ad febrem ethicam est vehementia fortitudinis caliditatis in tertio valde nam secundum plurimum incipit febris post duo decim horas declinare. Cum ergo pertranseat febris duodecim horas et non apparent signa delinationis: immo continuatur usque ad tertium omni die: et fit fortis: tunc illa est ethica.

Hic ponit signa permutationis effimere scilicet vere in ethicam. et est dictum Gale. primo de differentiis febrium. Et dicit quod vehementia caliditatis in tertio die significat hoc. nā s. secundum plurimum effimera incipit declinare post duodecim horas. Cum autem non apparent signa delinationis: immo continuatur usque ad tertium: et fit fortis: tunc illa est ethica maxime si non habeat difformitates et excrementas in hoc tempore. quod si haberet eas posset esse putrida.

Et de significationibus compositionis ethice cum febribus putredinis est remissio caliditatis sicce post finem delinationis: post sudorem exuberantem: et additio in arefactione et extenuatione secundum illud

quod facit necessarium illa egritudo et vinctuositas in vrina et egestione. Et si fuerit ethica illud quod apparet et occultū aliud significat ipsum coartatio accidens in paroxisimis: huiusmodi enim non est inuentū in ethica omnino.

¶ Hic ponit signa compositionis ethice cum putrida. et est remāssio caliditatis scilicet febrilis cū siccitate post finem declinationis: et post sudorē eruberantem. Item additio in extenuationem et arefactionem scdm q̄ facit necessarium in ethica. Item vinctuositas in vrina et egestione manifeste apparet. Et si fuerit illud quod apparet ethica idest si ethica fuerit manifesta: et aliud idest si ethica fuerit occulta significatur per coartationem. scilicet pulsus et calor: accidentem in paroxismo putride: et non est inuentum in ethica: quia non habet paroxismos.

¶ Et scias q̄ quandoq̄ incipit ethica retenta cum stomacho: quare corrumpit complexionem epatis per vicinitatem.

¶ In parte presentis ponit causam: q̄ quandoq̄ incipit ethica retenta in stomacho. quare corrumpit complexionem epatis propter vicinitatem. ¶ Pro quo notandum: q̄ ethica retinetur in stomacho: vel q̄ incipit ab eo scilicet a mala complexionē sicca ad quas sequitur ariditas: et ex ista causa sequitur ethica: et talis malitia stomachi ledit epatis per vicinitatem: et quia magis exccat chylum q̄ sit opportunum. vel ethica retinetur in stomacho: quia ethice coniungitur stomachi malitia que nocet epati.

¶ Signa adubul.

Capitulum. iij.

Signa vero adubul sunt q̄ quando feb. expellitur adubul vehementer fit duricies pulsus et eius debilitas et paruitas ipsius et eius frequentia. et proprie quando causa casus in ethicam est apostema qd̄ non resoluitur. nam illud sc̄ frequentia additur valde: et similiter velocitas: et fit pulsus eius de genere eius qui nominatur cauda muris. Quod si fuerit ex potu calidi vini erit loco caude muris acualis: et nō erit accidentia adubelati vehementia valde. non enim dat ei spacium vsq̄ ad huiusmodi. Et apparet in vrina vinctuositas et petala et incipit oculus profundari. Cum ergo adubul peruenit ad statum fit fortior profundatio amborum oculorum et multiplicat lippitudo sicca et crescunt extremitates ossium omnibus membris et in facie planantur tempora et tenditur cutis frontis et destruitur color cutis: et fit quasi sit super eam puluis: quidam ex adustione solis et perducit ad grauedinem eleuandi supercilia: et fit oculus somnolentus et clausus absq̄ somno et subtiliatur nasus elongantur pili et apparent pediculi et videtur venter iam minorari et adherere cū dorso quasi sit cutis sicca que iam attracta est: et attrahitur cum ea

cutis pectoris. Cum ergo curuantur vngues et arcuantur: tunc iam venit ad statū et incipit tēdere ad occasum: et cū incipit tēdere ad occasum liquefiunt cartilagines.

¶ Hic ponit signa secunde speciei que cum sunt remissa sunt signa prime speciei ethice: cum vero intensa in vltimo sunt signa tertie speciei. Habet hac pars tot partes quot sunt signa. Primum quando fit transitus ad secundā speciem ethice: siue fiat ex prima: siue ex alia causa nō transeundo per primam vehementer fit durities scilicet pulsus propter multam exccationem arterie et debilitas et paruitas propter debilitatem virtutis frequentia eius vt recompenset defectum magnitudinis et velocitatis. et proprie fiunt hec quando causa casus in ethicam est apostema: quod non resoluitur. sed vel induratur: aut rumpitur. nam frequentia additur valde: et similiter velocitas: et fit pulsus de genere eius qui vocatur cauda foricina. procedendo de paruo ad minorem: et de frequenti ad frequentiorē quousq̄ accidat. Quod si fuerit ex potu vini calidi erit loco caude foricine pulsus acualis siue fustalis. quia propter caloris confortationē ex vino post percussiones paruas fierent alie que magne. deinde redibit ad paruas. et hic pulsus dicitur fustalis ad similitudinem fusti. et dicitur acualis ad similitudinem acus cum qua solitares fiuntur. quia hec duo sunt grossa in medio et versus extremitates subtilando procedunt. Siue ergo ista ethica sit ex vino siue mutatio pulsus sit ex vino: oportet imaginari q̄ mutatio pulsus sit ex vino tunc imbibito.

¶ Et non erunt.

¶ Hic textus potest dupliciter exponi. primo quod quando casus in ethicam fit ex apostemate adubelati non erunt accidentia adubelati vehementia valde. non enim dat ei spacium vsq̄ ad vltimum di ethicam vel pulsus talem in ethica: quia prius occidit q̄ fiat finis secunde speciei ethice: vel q̄ stat pulsus huiusmodi. Aliter potest exponi quando casus in ethicam est ex potu vini calidi non apparet accidentia adubelati vehementia de quibus sunt pulsus vt cauda muris finitiua. non enim q̄ si apparerent accidentia valde vehementia non darent spacium vt fieret pulsus acualis. Et si apparet in vrina vinctuositas scilicet natans in superficie et petala idest corrupuscula parua delecta per liquefactionem cum fit transitus adubelati et incipiunt oculi eius profundari humido consumpto. Cum ergo adubul idest secunda speciei ethice peruenit ad statum fit fortior profundatio amborum oculorum. et lippitudo est presentis temporis et multiplicatur lippitudo sicca humido consumpto: sc̄ in augmento secunde speciei: et crescunt extremitates ossium in omnibus membris reliquis partibus preter ossa consumptis. et in facie applanantur tempora carnibus eorum consumptis et tenditur cutis frontis humido eius consumpto et destruitur calor frontis: idest tēdit in fuscū calido naturali modificato. et est quasi super eam sit puluis quidam ex adustione solis parte superficiali ab eo exccata: vt sit quasi puluis in eius superficie. et perducitur ad grauitatem eleuandi supercilia facta in virtute impotenti ad contrahendum musculos eleuantes supercilia. et fit oculus quasi somnolentus et clausus absq̄ somno. non enim est somnus: sed in potentia vigilandi: primo de differentijs februm. et subtiliatur nasus caribus consumptis:

bus consumptis: et elongantur pili: id est appa-
rent longiores consumptis carnibus: et ad in-
tus pressa cutis: et ad hoc facit corrugatio siue con-
tractio cutis: quia pili eriguntur et apparent
magis: et simile est quod sumitur octavo proble-
marum problemate. 21°. cum assignant causam
quare pili rigentium eriguntur. Aliter possemus
imaginari quod pili elongantur propterea in istis ex
calido adustiuo multiplicatur materia fumosa
que est conueniens ad pili generationem et augmen-
tum. prima tamē causa est melior. apparent pedi-
culi propter corruptionem nutrimenti. primo enim
generatio est sub cute: deinde exeunt. et videtur
venter eius iam minorari et adberere dorso quasi
sit cutis sicca que iam attracta est et attrahitur cum
ea cutis pectoris cum habeant adinuicē cōtinui-
tatem. cum ergo curuantur vngues et arcuantur:
tunc iam peruenit ad statum. et ly peruenit est tē-
poris preteriti perfecti et incipit tendere ad occa-
sum id est mortem. et cum incipit tendere ad occasum
liquefiunt cartilaginee.

Cura ethice.

Capitulum. liij.

Intentio in curatiōe feb. ethice
est infrigidatio et humectatio. et
vnaqueque earum completur cum
approximatione suarum causa-
rum. et expulsionem causarum sui contrarij.
Et fortasse est causa vnius earum causa cō-
trarij alterius sicut causa infrigidationis.
Ipsa enim quādoque est causa exiccationis
que est contraria humectationi. sicut infrig-
idatio cum trociscis camphoratis et illis
que sunt ex spodio et his similibus. Et for-
tasse humectatio iterum est causa calefa-
tionis que contraria est infrigidationi. si-
cut vinum. nam ipsum humectat: sed cale-
facit. quare oportet vt obseruetur illud. Et
si necessitas vocat ad fortem infrigidatio-
nem nō erit nisi cum re cui cōiungitur: aut
quam precedit: aut cui succedit res in qua
est virtus humectationis. Et similiter cum
vocat necessitas ad fortem humectationē
velocem in ea sicut aqua carnis et vinum.
tunc oportet vt adiungat ei aut antecedit
eam: aut sequatur eam illud in quo est in-
frigidatio. Et si fuerit causa ethice aposte-
ma aut lesio in membro: tunc necessarium
est curare ipsum in primis.

Auicenna primo ponit curam ethice. scdo suc-
currit quibusdā dispositionibus sequētibz ethi-
cam. scda ibi. in principio quarti capituli. (Et de
illis est sinopsis.) Prima in duas. nā in prima ex-
plicat curā magis generalē. scdo magis specialē
scda in principio sequentis capituli. (Ille vero.)
Primum capitulū diuidit in duas partes. in pri-
ma ponit intentiones curatiuas ethice et docet vi-
tare quendam errorem. et ponit canones in curan-
do ethicam sequentem alias egritudines. in secū-
da: ponit in generali ista per que complentur in-
tentiones dicte. scda ibi. (Et qui diligit cōpone-
re.) In prima parte dicit tria. Primum quod intentio
in curatiōe feb. ethice est duplex scz infrigidatio
et humectatio. et vnaqueque earum completur cum

administratiōe suarū causarū et curatiōe causa-
rum sui cōtrarij. scdo dicit quod causa vnius earū for-
tasse est causa contrarij alterius sicut causa infrig-
idationis est quādoque causa exiccationis: que
contrariatur humectationi. sicut trocisci de spo-
dio. et camphora et similes infrigidantes et exic-
cantes. Et fortasse causa humectans est causa ca-
lesfactionis que est contraria infrigidationi sicut
vinum. nam ipsum humectat et calefacit. quare opor-
tē vt obseruetur istud vt administrantur iuuatā que
non noceant quantum est nobis possibile. quapro-
pter si necessitas vocat ad fortem infrigidationem
non fiat nisi cum re quam precessit aut cui cōiun-
gitur aut cui succedit res humectans. Et similiter
cum vocat necessitas ad fortem humectationem et
velocē in ethice fiat humectatio que fit cum aqua
carnis scz expressionis decoctiōis aut distillatiō-
nis. et vinum scz dulce vnius anni tamen paucife-
rum aut mediocre vino sitatis. tunc oportet vt ad-
iungat eis aut pcedat ea: aut sequat illud in quo
est infrigidatio. Tertio dicit quod si fuerit causa ethi-
ce apostema vel lesio scilicet alia in membro si-
cut vlcus: tunc necessarium est curare illud primo
oportet enim vniuersūque causam prius abscinde-
re: deinde ad eam que ex ea facta est egritudinem
deuenire. tertio tegit. Et hoc est verum in cura re-
gulari. nam aliquando propter fortitudines egrit-
udinis oportet ei magis attendere quā cause: sed
pro hoc vide Auic. quarta primi vltimo capitulo.

Et qui diligit componere regimen eius
ex diuersis modis cōuenientibus eis in quo
feb. fit vehemens valde: tunc necessarium
est vt incipiat. et det in potu trociscos cam-
phoratos. et que currunt cursu eorum cum
syrupo acetoso diluculo in ortu solis. sicut
aqua ordei in cancris si nō abhorret eos et
cum iuleb et aqua granatorum: et ad man-
sionem mucilaginem psilij. si non fuerit p-
hibens aliquid propter stomachum et alia.
Nunc ponit regimen complens has duas in-
tentiones. et primo simul. secundo seunctim. secun-
da ibi. (Et regimen infrigidans.) In prima par-
te dicit quod qui vult componere regimen ethice
ex dictis modis diuersis cōuenientibus et in quo
feb. ethica est vehemens valde id est simul ipsum
infrigidare et humectare dat ei. in potu trocisci
camphor. et similes infrigidantes notabiliter. vt
puta. 3. s. mixtos cum syrupo acetosi. 3. s. in diluculo
id est cum incipit auroa et in ortu solis: quia distan-
ter ab assumptione trocisci. per duas horas det
aquas ordei cum cancris ad humectandū si non ab-
horret eos. vt puta. R. ordei mundi. 3. s. cancrorum
fluuialium excoctorum. 3. ij. bultant in lib. liij.
aque quousque ordeum sit apertum. et cum iuleb ex
aqua id est vino granatorum. Sit autem iuleb ex
aqua et zucchero vt sepe dictum est. et possunt ad-
iunscē misceri. vt puta iuleb. 3. ij. cum vino granato
3. s. et ad mansionem id est in meridie vel dum ma-
net caliditas impressa a sole detur mucilago psilij.
et potest misceri cum aqua granatorum. et do-
sis amborum in proportione que videbitur sicut
3. s. vel circa si non fuerit aliquid prohibens pro-
pter stomachum. et alia sicut est lassitas stomachi
et lubricitas intestinorum. Et manifestum est pri-
mam ex his notabiliter infrigidare. secundam no-
tabiliter humectare reliquas simul infrigidare
et humectare.

Et regimen infrigidans est per illud quod sciisti de potibus infrigidantibus et de oleis infrigidantibus et trociscis sicut trocisci de camphora. et emplastris; et unctio nibus. et his similibus. et infrigidatione aeris eorum ita quod in hyeme. et si non tolerat al-
 leuietur ab eo ignis. Infrigidatio namque aeris eorum est melior res. et sicut vestire eum cum sandalitis et camphoratis. et facere ipsum odorare illud in quo sunt rose. et camphora et sandali et fructus frigidus. et schesabre et lili-
 um cum aqua rose. et vaporatio cum sudore et balneo. Et oportet ut non prolongetur retentio emplastrorum infrigidantium valde super membra propinqua membris anhelitus. fortasse enim infert illud anhelitui et voci nocuum magnum. Et oportet ut declinet ad quietem et somnum et tranquillitatem et gaudium et custodiatur eger ab eo quod facit ipsum irasci et quod facit ipsum tristiari. et quod facit ipsum angustiari et a fame et siti longa. Emplastra infrigidantia quibus oportet eos uti sunt aromatica. nam ipsa sunt propinquioris iuuamenti et proprie super pectus et que sequuntur ipsius et sint infrigidata et non sit in eis stipticitas. Stipticitas enim cum hoc quod ipsa facit accidere exiccationem prohibet virtutem medicine profundari. Et oportet ut assidue permutatio ut non remaneat medicamentum et calefiat cum obseruatione vehementie infrigidationis eius. nam cum ipsius infrigidat vehementer non elongatur quin debilitet membrum. Et quando est prope membra anhelitus non est longinquum quin impediat dyaphragma et alia ab emissionem anhelitus cum facilitate. Et de regimine humectante sunt cibi leues et fructus et robur et unctioes et emplastrata et odoramenta et caputpurgia et quies et tranquillitas et ut non inferatur ei violentia in fame aut siti.

Nunc facit quod dictum est. primo ponit regimen infrigidans. secundo humectans. secunda ibi. (Et de regimine humectante.) In prima dicit quod regimen infrigidans completur per ea que sciisti de potibus oleis et trociscis infrigidantibus sicut de camphora et emplastris unctiois et similibus ex infrigidatione aeris. ita quod in hyeme et si non possunt stare sine igne alleuetur id est non cedas ignem magnum. nam infrigidatio aeris est melior res cum immediate ad cor inspiretur. et confert vestire cum vestimentis sandalitis et camphoratis id est in quibus steterunt sandali et camphora. et olfacere rosas et camphoram et sandalium et fructus frigidos et schesabre. id est granatum. et lili-
 um. id est nenufar aspersa cum aqua rose. et vaporatio cum sudore et balneo id est aspergatur corpus cum aqua tepida aut frigida ut appareat simile sudanti in balneo. verus namque sudor nocet et non prolongentur emplastrata infrigidantia super

pectora eorum ne forte noceatur anhelitus. et vox et oportet ut dormiant et sint tranquilli animo et corpore. et custodiantur ab ira angustia et fame et siti longa. et butusmodi exiccantibus. et que ponuntur supra pectus et partes propinquas sint frigida ut poma odorifera actu frigida et non sint stiptica: quia exiccant et non sinunt virtutem medicine profundari nisi forte haberent partes difformes quasdam scilicet subtiles que primo actuate in porositate membrorum profundarent: deinde actuatibus partibus stipticis fieret maior pars subtilium frigidarum aut humidarum profundat sicut olerum rose. hoc modo magis humectat quam oleum commune. tertio de simplicibus medicina. et medicine applicite debent permutari. nam cum diu remanent calefiunt: et corpus calefactum caueatur tamen vehemens infrigidatio quod debilitat membrum aliquando impedit dyaphragma ab anhelitu. et de regimine humectandi sunt cibi humidus et fructus robur unctioes. emplastrata. odoramenta. caputpurgia. quies. scilicet corporis et tranquillitas scilicet animi. et non patiantur famem et sitim longam.

Rememoratio medicinarum infrigidantium eos. Capitulum. v.

Ne vero que de eis sunt infrigidantes aut humectantes omnes sunt nutritiue: aut vincit in eis nutritibilitas. sicut aqua ordei decocta cum cancri ex parte cancri. Et oportet ut euellantur extremitates cancrorum ex pedibus et corporibus suis et abluantur cum aqua frigida et sale bono cum cinere vicibus tribus et supra. donec mundificentur et purgetur a grauitate sui odoris: deinde decoquantur in aqua ordei et sicut aqua lactis vaccini de quo extractum est butyrum et sicut succi olerum elixatorum predictorum in capitulis febrium acutarum sicut mucilago psyllij. In aceto autem est vehemens exiccatio: et virtus resolutionis. quare oportet ut bibatur cum eo quod resistit duabus proprietatibus scilicet per comixtionem aque multe: aut cum quibusdam humectantibus et lenificantibus. Et proximum quidem ut lac asine sit cum humectatione sua infrigidans ita ut quidam faciant meliorem infrigidationem eius super infrigidationem lactis vaccini de quo extractum est butyrum. verum ipsum conuenit ei qui non habet febrem. periodicam neque materiam: neque humorem preparatum ad putredinem. et oportet ut caueatur spissum lac. Et de illis que conferunt eis est zucharam et cum senseris putredinem accidentem ex lacte: tunc solue cum facilitate. et si timueris calefactionem. tunc absterne ab eo aliquot diebus: et cura in ea cum trociscis et aquis fructuosis: deinde iterum lac.

Nunc autem magis in speciali ponit curam et bicem. et primo per infrigidantia. secundo per humectantia tertio per cibos. secunda in principio sequentis capituli ibi.

pituli tibi. (Illarum.) tertia tibi in principio tertij capituli. (Dporret.) Primum capitulum dividitur in duas. In prima ponit res infrigidantes et humectantes. In secunda res infrigidantes et non humectantes. secunda tibi. (Medicine vero.) Prima in tot partes quot numerat medicinas. In prima parte dicit quod omnes medicine infrigidantes et humectantes sunt nutritive. et per medicinas maxime intelligit cibos medicinales infrigidantes et humectantes non qualitativum tantum: sed substantivum. in his enim nutritivitas vincit infrigidationem sicut aqua ordei decocta cum cactis ex parte cacti super est magis nutritiva quam infrigidativa. et opus ut euellantur extremitates id est partes corticales ex corpore et ex pedibus cancrorum: quod sunt exsiccatantes et abluantur cum aqua frigida sale bono et cinere miscendo hec simul ut cacti purgentur a gravi odore suo et a quibusdam partibus nitrosis. Sed ultimo debet lauari cum aqua frigida sola. et post ea decoqui cum aqua ordei ponendo per vnaquodlibet aqua ordei. 3. s. cancrorum. Et sicut aqua lactis vaccini de quo extractum est butyrum que multum humectat per partem aquosam: et modicum de se rofitate exsiccat: sed aufert butyrum: quod inflamat bile. Dicit tertio succos. i. decoctiones olerum frigidorum predictorum in capitulis febrili acuta et sicut mucillago psyllij. acetum autem: quod resolvit et exsiccat deo misceri cum his que humectant et resolutiones prohibent sicut cum aqua multa et reb? alijs humectantibus et lenientibus: sicut oleum amigdalorum dulcium. et lac asine convenit: quod infrigidat et humectat et magis et melius infrigidat quam lac vaccinum de quo extractum est butyrum. tum quod frigidius. tum quod magis subtile verum non competit habenti febrim putridam aut habenti humorem paratum putredini. et caveatur spissum lac: quia non ita facile convertitur nec ad extrema corporis facile penetrat. et zucharum est conveniens: sed deo esse mixtum cum aqua ut frangatur eius caliditas et augetur eius humiditas. humectat enim qualitativum et substantivum: et si senseris putrere lac quod maxime rugisibus conprehendetur: solve ventrem facilliter ut lac et chylus corruptus educatur. Et si timueris calefactionem ethice. quod sit nimis intensa abstinence a lacte aliquot diebus et cura cum trociscis et aquis fructuum sicut vino granatorum et similibus.

Medicine vero infrigidantes que non habent humectationem sunt sicut trocisci noti narrati scilicet trocisci camphorati et trocisci de dactylis et succis frigidis: et sicut trocisci huiusmodi. Re. spodij boli armeni ana. 3. iij. rof. 3. vj. semi. portulace et citrulli et cucurbite et karabe omnium ana. 3. iij. fiant ex eis trocisci et sit dosis pondus. 3. ij. et sunt boni valde. et iterum alij primi eis. Re. arnoglosse amili et gummi draganti omnium ana. 3. iij. boli armeni spodij amborum ana. 3. iij. papaveris. 3. v. rof. et se. cucurbite et citrulli et portulace omnium ana. 3. v. granorum citoniorum excorticatorum et semi. melonis et cucumeris omnium ana. 3. vij. suc. liquiri. pondus. 3. x. conficiantur cum mucillagie psyllij. vinctioes vero et epithimata et emplastra infrigidantia et odo-

ramenta et caput purgia infrigidantia sunt illa que tu sciisti. Et meliores vinctioes sunt cum oleo de cucurbita et papavere et de nenufere et salicibus et violis. stratus autem infrigidantes et humectantes sunt qui sunt plani valde de corijs aspersis aqua ro. aut de lino de genere eius quod fit in tabrasten. et sit impletio eius illud non calefacit: immo sit de genere lini pectinati et renovetur assidue. Aut sit stratus de corijs que iam sunt impleta aqua. post sint super ea refectiones que applanent aquam bene et prohibeant eius inequalitatem: et sint proprie stratus aque cursus earum et sub eis folia arborum frigidorum et humidorum scilicet de salicibus et sempivie et olea humida et odorifera frigida sicut rose et folia arborum frigidorum et preputia vitis et his similia.

Medicine vero infrigidantes que non humectant sunt sicut trocisci de capbora de dactylis siccis: quod dactylis maturi recentes humectant. Et sicut trocisci butusmodi. Re. spodij. boli ar. an. 3. x. rof. 3. vj. se. portulace. citrulli cucurbite. karabe an. 3. iij. fiant ex eis trocisci quorum dosis sit. 3. ij. cum aliquo liquore frigido et humido. Et iterum primi eis in virtute sunt. Re. arna glosse. amili draganti an. 3. iij. boli arme. spodij an. 3. iij. papaveris. 3. vj. semi. cucurbite citrulli portulace an. 3. vj. granorum citoniorum excorticatorum. semi. melonis an. 3. vij. suc. et liquirice. 3. x. conficiantur cum mucillagine psyllij. et hi sunt prestantiores ceteris. Vinctioes vero et emplastra et epithimata infrigidantia sunt illa que sciisti in cura febrim acutarum. et meliores vinctioes sunt cum oleo de cucurbita de papavere de nenufere de salicibus de violis. stratus autem infrigidantes et humectantes sunt illi qui sunt bene equati de corijs aspersis cum aqua rof. aut sint de ligno sicut illi qui sunt in tabraste id est in hospitali illo famoso. et impleatur panus ille de lino ex eo quod non calefaciat sicut est linum: et sit bene pectinatum ut sit molle: et renovetur assidue ut sit molle et equetur. Aut sit stratus de corijs plenis aqua et sint bene equata. et sint prope aquas stantes vel currentes. et sub eis sint folia arborum frigidorum et humidorum scilicet de salicibus sempivie et odorifera frigida sicut rosarum et folia arborum frigidorum et preputiorum vitis et his similia.

Rememoratio medicinarum humectantium eos. Capitulum. vj.

Illarum quidem que sunt cum infrigidatione rememoratio iam preterijt. Et restat nunc considerare in qualitate dandi in potu genera lactis et lac de quo extractum est butyrum et in qualitate administrationis tine et balnei et administratione unguentorum et oleorum et epithimatum et reliqui regiminis. Et nos quidem iam docuimus modum dandi in potu genera lactis in capitulo ptisis et siccitatis stomachi: quare opus ut sit illud canon.

Tractatus

Et nō est lac post lac mulieris sicut lac asine. postea lac caprarū: cui⁹ pascua oportet esse ex herbis et oleribus frigidis humidis sicut seis. nam ipsum et proprie lac asine eradica^t et hīcā si fuerit ei eradicato^r: et non est electio super ipsum nisi prohibeat putredo accidens: aut expectatio materiei cōprehense. Et lac quidē iuuatiū est eis a principio ethice vsq; ad finem eius. Et lac mulieris suggendo sumptum cōueniētius est oibus. Et canon in dādo in potu lac de quo extractum est butyrum est primus illi iterum. Et melius quidem est vt incipias a 3. x. vsq; ad 3. xxx. et quod est supra eas si fuerit virtus adiuuās et tibi inest vt cōmiscas cū ea aliquid de trociscis infrigidātibz. et tibi inest vt addas supra summā predictāz in potione prima. et postrema si fuerit virtus potens super digestionem.

In parte presentī ponit medicīnas humectantes vt lac tinam et vnctōnes etc. Habet duas partes. in prima parte ponit intentionē et regimē per lac. scōdo ponit regimē per tinam balneum et vnctōnes. scōda ibi. (Tina autem.) In prima parte dicit. iam esse memoratas medicīnas infrigidantes et humectantes. Restat nunc dare modum exhibendū in potu genera lactis. et lac de quo extractum est butyrum. et modum administrationis tinnē et balnei. et modū administrationis vnguentorum et oleorum et epistimatū et reliquū regimēnis. et dicit se docuisse scilicet. 12^a. et. 13^a. tertij modū dandi in potu genera lactis in capitulo p^{ri}mo et exiccationis stomachi: quare illud sit p^{ar}te canon. Hic per tinam intellige vas in quo ponuntur ad balneandum. Balneum vero est dom^u habens tres casas in qua tamē est tina. et post lac mulieris prestātius est lac asine post lac caprarū pascua debent esse ex oleribus et herbis supple et folijs frigidis et humidis. nam lac et proprie asine eradica^t et hīcā: si potest eradica^r. et nullum est prestātius ipso nisi sit putredo accidens ex lacte aut expectata materiei comprehēse scilicet in corpore. que h^{ab} nōdū putreat: est tamē apta putre. et lac est cōueniens in ethica in principio vsq; ad finem et lac mulieris suggendo sumptū est prestātius oibus. Et canō dādū in potu lac de quo extractū est butyrū est silis can. dādū in potu lac de quo nō est extractū butyrū et mel⁹ est vt incipias a pondere. 3. x. lactis paulatim augendo vsq; ad 3. xxx. et supra. si fuerit virtus digestiua potēs et cū lacte potēs admiscere aliquid de trociscis infrigidātibz. Et potēs augere summā predictā in potione prima a qua incipias scilicet dare supra. 3. x. et postea scz supra. 3. xxx. si digestiua fuerit potēs.

Et nota vt tollatur cōtradictio apparens q^{uod} lac muliebre magis confert q^{uam} lac asinum propter proportionem currentem inter insidua humane speciei: sed asinum magis confert: quia magis infrigidat et humectat: et est subtilius. propter ea quando virtus est fortis et magna necessitas infrigidandi magis confert lac asinum: sed quando est debilis et minor necessitas infrigidandi: magis confert lac mulierum.

Tina autē illa est melior que est tepida in qua nō est caliditas multa: et est cū hoc

De cura.

cum virtutibus olerum et herbarū infrigidantium et humectantiū: et nō sit ita vt rarificet nedum q^{uod} sudare faciat: et nō licet vt vapor tine sit calidus.

Hic facit quod dictum est. Et primo ponit regimen per tinam. secūdo per balneum. scōda ibi. (Ingressio autem.) prima in duas. primo ponit regimen per tinam absolute. secūdo ponit regimen per tinam comparando ad alias res. scōda ibi. (Et si sumpsit aquam ordeī.) prima in quatuor partes sicut sunt quatuor canones: aut dicta eius principalia. Primum dictum. tina melior est illa que est tepida habens virtutem olerum infrigidantium et humectantium virtualiter decoctarum in ea: et nō sit ita calidum vt rarificet id est notabiliter humidum euaporare faciat nedum q^{uod} sudare faciat: et nō licet vt tine vapor sit calidus: immo sit minus calidus q^{uam} aqua quia inspiratus ad membra spiritalia nimis ea calefaceret. hoc autem fiet si tina non sit in aere valde calido: cum enim eribit ab aqua notabiliter infrigidabitur anteq^{uam} inspiretur.

Et si nō esset q^{uod} prohiberet administrationem tine frigide nō eligeretur sup^{er} eam: verum q^{uod} prohibet ab hoc est debilitas corporum eorū et eorū extenuatio. in primis vero rebus fortasse sanat eos istud. verum debilitatem corporis sanat iam illud cum infrigidatione pauca: quā facit in completionē eius que possibile est vt curet. Quod si fuerit debilius illo timetur q^{uod} cadant in ethicam senilem: et illud fin minus. veruntamen cum illo tardatur magis tēpus mortis: et fortasse viuūt cū ea tēpore cui est quātitas. et multotiens quidē est rectior permutatio eius ad illam ethicam.

Hic secūdo dicit q^{uod} si non esset hic prohibēs administrationem tine frigide nulla esset eligibilitas ea. verum prohibet ab ea debilitas corporum et eorum extenuatio inter que duo est differentia nota. et propter quālibet istarum dispositionū aptū est corpus ledi ab aqua frigida: sed in principio cū corpora non sunt extenuata neq; debilia fortasse aqua frigida sanat ea. verum debilitatem corporis scilicet paucam sanat iam illud scilicet balneū ex aqua frigida cū infrigidatione pauca: id est non superflua: quia corpus existens parum debile resistit ne superflue infrigidetur: sed solummodo tantum infrigidatur eius complexio quantum sufficit ad salutem eius qui potest sanari. Quod si corpus fuerit debilius eo et timetur quod cadat in ethicam senectutis que est siccitas fixa in frigiditate aut saltem absq; caliditate febrili: illud tamen raro euenit: veruntamen est eligibilis: quia cum ethica senectutis magis tardatur mors q^{uam} cum ethica febrili: immo cū ethica senili viuūt lōgo tēpore et notabiliter: quia non ita corpus exiccatur. vnde multotiens permutatio ethice febrilis ad ethicam senilem est recte facta.

Illud autē in quo sumus de relatione tinerectius est vt fiat inceptio in ea cū aqua que est calida ad terminum. et fiat gradatio ad frigidam et temperatam frigidam tolerabilem. hec enī gradatio facit corp⁹ susceptibile

sceptibile aque frigide cum lesio non fiat per aduentum contrarij in complexionem subito. Et iterum corpus acquirit ex aqua calida similitudinem teneritatis et tolerat cum ea frigidam.

¶ Tertium dicitur est quod rectius est id quod primo dictum est de tina. scilicet ut fiat inceptio cum aqua calida usque ad terminum. id est temperata et fiat gradatio. scilicet paulatinus transitus ad frigidam temperate que possit bene tolerari. hec enim gradatio facit corpus susceptibile aque frigide sine notabili nocumeto cum lesio non fiat nisi per aduentum contrarij in complexionem subito. Et iterum corpus acquirit ab aqua calida teneritatem: quod corpus sit mollius et poris magis apertiuntur. licet non fiat substantifice humidus per nutritionem que est vera teneritas: et cum ea teneritate tolerat aquam frigidam per paulatinam infrigidationem. infrigidatur itaque magis: quod poris aperti frigiditas aque magis penetrat. et cum hoc frigiditas aque melius toleratur. modus autem quo debet fieri iste gradatus processus dicitur cum curam ordinabo.

¶ Et si iteretur tina in die tribus vicibus erit rectus. Et oportet ut administretur cum facilitate ut non cadat virtus.

¶ Istud est quartum dictum et si iteretur tina ter in die. scilicet ante prandium in meridie et ante cenam erit rectus ut bona fiat infrigidatio et humectatio. Et oportet ut administretur cum facilitate: quod non sit multum calida nec diu moretur in ea. et ut deferatur ad eam ne virtus debilitaretur.

¶ Et si sumpserit aquam ordei aut tinam duabus horis erit conveniens. Et si premitat tinam post emulsionem lactis super corpus eius secundum quod dicemus ut dilatet tina meatus cibi: deinde suscipiat aquam ordei et que sunt eis similia. postea expectet: deinde admistretur aqua tinae ut dilatetur cibus erit bonum.

¶ Sic ponit regimen per tinam comparando ad alias res. et habet sex partes secundum quod sex sunt dicta principalia. Primum dicitur si sumpserit aquam ordei ut puta. iij. ante tinam duabus horis erit conveniens. et si premitat. scilicet aque ordei post emulsionem lactis scilicet quod primo fiat emulsio lactis super corpus. exempli gratia. per unam horam ante tinam: deinde fiat tina. postea detur aqua ordei est conveniens. dilatabit enim tina meatus nutrimento futuro ex aqua ordei. sumpta aqua ordei expectet per duas horas. scilicet donec aqua ordei sit digesta propria digestionem: deinde egredietur tinam ut dilatetur cibus id est ut attrahatur nutrimentum scilicet aqua ordei ad omnia membra erit bonum.

¶ Et administretur post tinam et balneum inunctio cum oleis infrigidantibus et humectantibus sicut oleo violato proprie quando est factum ex oleo de cucurbita similiter oleo nenufarino et oleo de cucurbita.

¶ Hoc est secundum dictum. post tinam et balneum administretur unctio cum oleis infrigidantibus et humectantibus sicut oleo de violis proprie quando factum est ex oleo de cucurbita scilicet bullendo in oleo de cucurbita violas. et sicut cum oleo nenufarino et oleo de cucurbita.

¶ Et si permutetur post tinam ad illud quod est declivius ad frigus parum tolerabile: deinde inungatur.

¶ Hoc est tertium dictum. si permutetur post tinam tepidam ad tinam declinantem magis ad frigus tolerabile tamen: deinde ungetur erit rectum. unctio namque sua viscositate diu retinebit aquam in poris que retenta magis infrigidat et humectat.

¶ Et si premitat inunctio et festinet: deinde ingrediatur aqua frigidam parum erit rectum et illud secundum tolerantiam: et non est malum gradari in eo: et melior quidem horarum huius actionis est post digestionem cibi.

¶ Hoc est quartum dictum si premitatur unctio et festinetur. scilicet ad ungetum ipsum post balneum aqua tepide: deinde ingrediatur aqua aliquantulum frigidam erit rectum et illud secundum tolerantiam id est ingrediatur aqua tamen frigidam quantum bene tolerare potest. et non est malum gradari in eo id est fundendo ipsum in aqua paulatine frigida. debent enim ingredi paulatine et non subito ut fiat assuetudo. Et melior horarum huius balneationis est post digestionem cibi. scilicet primam et secundam.

¶ Et si possibile est ut submergatur post tinam calidam in aquam frigidam subito absque gradatione est magis ultimum ex parte cure et magis forte ex parte timoris: et effusio eius cum facilitate est minoris timoris quam submersio infirmi in ea subito et minoris iuvamenti: et sit frigus secundum quantitatem frigoris aque estatis que est inter tepidam et illam que est vehementis frigoris.

¶ Hoc est quintum dictum. si potest tolerare ut submergatur post tinam calidam in aqua frigida subito absque gradatione. id est absque hoc quod ingrediatur aliam aquam mediam inter calidam et frigidam. Aliter absque gradatione. id est quod submergatur secundum totam personam. et non paulatim est magis ultimum ex parte cure: quod fortiter infrigidat et magis forte ex parte timoris. quod timorem affert ne ledatur nervus et ne extingatur calor inatus aut ne incurrat erbsicam sentlem et alia talia nocumenta et effusio est cum facilitate id est paulatim est minoris timoris quam submersio infirmi in ea subito et minoris iuvamenti: quod non sit fortiter infrigidatio et caloris febris extinctio. et frigus eius debet esse secundum quantitatem frigoris aque estatis que propter calefactionem a sole est media inter tepidam et illam que est vehementis frigiditatis.

¶ Et si premitatur emulsio lactis super membra sua si non fuerit debilis: aut eius quod mixtum est aqua si fuerit debilis: deinde administretur tina: erit rectum. nam emulsio lactis super corpus est vehementis humectationis. Et genera quidem lactis bona ad emulgendum sunt predicta. et oportet ut emulgeatur ex vbere. Et dignum est ut fiat fixio super inunctionem fricando ex medicinis predictis corpori toti et iuncturis.

¶ Hoc est sextum dictum si premitat emulsio lactis super membra erbice si non fuerit debilis: aut emulsio lactis admixti aqua si fuerit debilis: deinde sequatur tina rectum

est. Mā emisso lactis sup corp^o et bici est uehemētis bumectationis. quare si volumus bumectare multum premittamus emulsionem lactis tunc. Si vero maiorem operationem pororum premittamus tinam emulsiōni lactis. Postea dicit. genera lactis bona ad emulgedum sunt predicta scilicet buccinum asinum caprinum et debent mulgeri ex ubere. postea dicit cōueniens est ut fiat bona et fortis fricatio quādo vnctioes corpori et bici applicant^r ut p^{ro} funde virtus e^{ius} penetret et p^{ro} p^{ro} se fuerit iuncturis. nam cum sint sicce indigent multa bumectatione.

Sed dubitatur cur lac debet mulgeri solū cum virtus est fortis et admixtū aque cū virtus est debilis. videtur enim ex his dictis q^{uod} lac debilitet. Dicendū q^{uod} lac est viscosum et p^{ro}hibet vaporum transpirationem necessariam in quocunq^{ue} et bico: q^{uod} eorū retentio virtute existente debili forte duceret ad putredam: non aut^{em} tantum opilat si admixtum sit aque. Huic responsioni nō bene acquiescit animus me^{us} sed aliam non habeo.

Ingressio aut^{em} balnei non conceditur ei nisi fuerit ita ne sudare faciat neq^{ue} igniat neq^{ue} alteret anhelitum: et sit calidū aq^{ue} eius minus calido sui aeris. et sit caliditas aque eius ita ut delectet et nō ledat et nō faciat sudare et quādo nō est in corpore eius materia preparata putredini et p^{ro} p^{ro} se cū illud est et nō digestus est cibus. immo op^{er} ut sit illud cū voluntas est ut expādat^{ur} digestus eius in corpore et nō prolonget morā eius in eo: imo separatur ab eo velociter: et quādo separatur ab eo sumat aliquid de humiditatibus et de sorbitionibus que non nocēt ei factis ex ordeo et lacte: et quando accidit ei in balneo sitis sedet eam cum aqua ordei et aqua arab^{ic} et lac sit lac asine.

Uic ponit regimen per balneum. et primo docet quale debet esse balneum. scdo modum vsus eius. scda ibi. (Et oportet ut sit.) In prima parte dicit q^{uod} balneum quod conceditur non debet esse multum calidum: immo tepidum ne sudare faciat nec inflammet corpus nec alteret anhelitum: et sit caliditas aque eius mīo: caliditate sui aeris: aer nāq^{ue} calidus licet magis noceat q^{uam} aqua eque calida quando ipse inspiratur ad spiritualia: attamen si non inspiratur: sed solum obuset corpori sicut aqua minus calefaceret: quia caliditas aq^{ue} est in subiecto magis denso in quo est plus de multitudine caliditatis. et caliditas aque debet esse ita ut delectet. et nō ledat nec faciat sudare. Et debet balneum administrari quando in corpore non est materia putrens: neq^{ue} parata putredini. et debet cibus esse digestus. scilicet digestione prima et secunda digestione quando scilicet cibus digestus prima digestione expanditur per corpus ad vniuersa membra. et nō debet stare in balneo nisi paruo tempore ut puta a quarta hore vsq^{ue} ad mediam et plus et minus s^{ecundum} q^{uod} tolerat et delectatur: et quando separatus est a balneo et aliquantulum quiescit sumat de sorbitionibus que nō nocent eis factis ex ordeo idest farina ordei et lacte coniunctim vel distim s^{ecundum} appetitum q^{uod} si dum est in balneo sitiret bibat aquam ordei vel aquam lactis acetosi q^{uod} sit lac asine.

Et op^{er} ut sit introitus in balneum: deinde exitus eius ab eo s^{ecundum} modum ut nō sit labor in eo oīno. et iam enunciauimus illud in locis alijs et iterabimus de illo conditionem. Op^{er} ut permutetur ad balneum in lecto portato in quo sunt strati stratus ingemose ita ut perueniat cū ea ad primam domum et permutetur ad illud q^{uod} ex duobus pannis factum est plenum lana vel coto. et dicitur grece pedetolene quod cōueniens est balneo et exuatur vestimētis suis in ea aut in media si nō fuerit calida: et nō moretur in aliqua earū nisi quātitate permutationis et anhelitibus paucis et iam exutus vestimentis: deinde ingrediatur ad domum secundā et tertiā. veruntamē nō sit uehemētis caliditatis: et stet in ea quantitate qua tolerat tinam. Hoc est illud q^{uod} dictū est q^{uod} magis est dilectū mihi est ut sit tina eius in domo media temperata. Quis ergo separatur a tina frigida cooperiatur mantili: aut farca habente duas tunicas et pmutetur ad stratum suū et lectū cū sua sabana et exicetur sudor eius cū mantili et inungat^{ur} et cibetur.

In hac parte docēs vsus balnei dicit tria. Primum q^{uod} introitus in balneum et exitus ab eo debet fieri s^{ecundum} modum ut eger nullo modo laboret. et dicit se dixisse de hoc in alijs locis. scilicet secunda prima. capitulo de eis q^{ui} pueniūt ex balneatione et se iterum dicitur de hoc. ergo op^{er} ut eger portet in lecto in quo sint strati cōmode facti ad primā casam balnei. et ibidem permutetur de lecto in quo erat ad lectum altum factum ex duobus pannis plenus lana vel coto. ex his enim duobus pannis est facta culcitra que est plena coto vel lana ut sit minus calida q^{uam} lectus in quo portatus fuit: q^{uod} forte erat ex plumis. sic enim est necessarium ut prima casa sit calidior q^{uam} locus in quo primo erat. et hic lectus qui est balneo conueniens dicitur grece pedetolene et exuat^{ur} vestimētis suis in ea. scilicet prima domo aut in media si p^{ri}ma nō fuerit sufficiēter calida et nō moretur in aliqua illarū nisi tanto tempore q^{uod} possit permutari et anhelitibus paucis. q^{uod} tēpus sit ita paucum q^{uod} nō habuerit nisi paucos anhelitus. et iam exutus vestimētis in p^{ri}ma casa portet ad scdam et ad tertiā: que t^{er}tiā nō sit uehementer calida. et ibi stet q^{uod} t^{er}tiā qua toleret bene tinam. et hoc est q^{uod} dictum est alibi. secundo dicit q^{uod} sibi videtur melius q^{uod} tina sit in casa media temperata. est enim prima minus calida q^{uam} oportet: tertia magis: sed media est temperata. cum ergo separatur a tina. scilicet facta balneatione cooperiatur mantili. scilicet panno lineo aut farca magno habente duas tunicas. et farca illud est sicut linteamen duplum et permutetur ad stratum suum quod stratus est sua sabana. Credo ex modo loquendi Auicē. q^{uod} sabana est stratus factus ex duobus pannis ex quo immediate miscebatur in balneum et in quem extens a balneo immediate poni debet ut gradatim transeat: nec immediate ventat in lectum plumosum. tertio dicit sudorem suum siccandum esse si sudare cōtingerit vel melius siccetur sudor. scilicet gutte aque similes sudori que remanserunt in cute ne uehementiorem et profundorem

fundiores in faciant infrigidationem tam precedēte infrigidatione debita. et inungantur et cibentur cū aliquantulum in proprio lecto quiesuerunt.

De cibatione habentur et bica. La. vij.

Portet vt separetur in eis cibibus et non cibentur in saturitate eorum vice vna.

¶ Hic agit de cibatione et bica: et cōtinet partes duas. in prima ponit regimen generale. secundo speciale per potum speciale: scz aque frigide. secūda ibi. (Aqua vero frigida). Prima iterum in duas. nam primo ponit canonem generalem in cibatione. secundo ponit cibos speciales. scda ibi. (Amplius melius) In pria parte dicit cibum oportere diuidi et nō cibari vice vna vsq; ad saturitatē. nā virtus est debilis non potēs multum vna vice exhibitum digerere.

¶ Amplius melius quo cibantur est aqua ordeī et ordeum et panis tritici abluti infusus in aqua frigida. Et genera lactis cū ab eis non prohibet aliquid eorum que dixim? Et lac vaccinum de quo extractum est butyrum: et quoniam est plurimi nutrimenti et almes et cucurbita: et de fructibus melonis palestini et sunt arachij cognominati apud nos indi: et quando sentit rectificatōnem: tunc nō est malum cibare ipsum caseo humido non salito. Et si virtus debilitatur non est malum vt cibetur iure issidegeti cum coriandro humido decocto cum eis que sunt sicut aduragi et altaeiugi. et fortasse oportet vt detur eis in potu aliquid vini subtilis permixti cum aqua multa. Et fortasse necessarium est vt cibus cum mosos ex carne aduragi et altaeiugis alcobugi et pullis et hosune acetoso aut congelato acetoso ex carne edi aut carne vaccina quādo est illic fortitudo virtutis et acetum almosos: et congelati est iuuatiuum eis et confortatiuum in hac dispositione. Et fortasse non est excusatio ab aqua carnis permixta cum sirupo de fructibus acetosis frigidis aut vitello oui sorbilis. Et quando prolongatur cum ea debilitas ad sincopim est necesse vt cibentur aqua carnis accepta ex lateribus edi cum sale pauco que coletur et fundatur super eam quantū totum eius de aqua malorum: et quantū est decima ei de vino odorifero et potetur.

¶ Hic ponit cibos dicens quod aqua ordeī et ordeum debite coctum et panis tritici ablutus et infusus in aqua frigida et genera lactis cum eis nisi prohibeat quod diximus: scz putredo p̄sens aut futura et lac vaccinū de quo extractus est butyrū: quā plurimū nutrit. et almes: idest robilte in vulgari veronensi bix: et cucurbita conueniunt. et de fructibus melones palestini arachij habentes colluz lō gum vt cucurbita. et apud nos cognominati indi. de bis loquitur Isaac. iij. dētārū particulariū. capitū. s. de melonibus dices. Est aliud genus melonis qui palestinus vocatur et vulgariter saracenus cuius humiditas est minor ceteris. Et quāuis con-

ueniant: qz frigidū et humidū. tamē prouocando vrit nam et proprie scdm partē intrinsecā nocēt. Et quā sentit rectificatōnez: qz virtus digestiua fortificatur caseus recens mollis non salitus confert. Et si virtus debilitetur cibentur iure issidebegeti: idest brodio facto ex rebus frigidis et humidis in quibus sit coriandru recens coctum cum eis que sunt aduragi. i. edi et altaeiugi. i. agni. licet aliqui dicāt quod sunt aues parue. Et fortasse opus est vt deē parum vini permixti cum aqua multa. bumefact enim qualificatiue et substantifice. Et fortasse necesse est vt cibus cum mosos. i. cibo acetoso ex carne aduragi. i. turturis. Et altaeiugi est similis perditū sicut coturnix aut fraquilinus: alcobugi. i. perditū. et pullis. i. gallinis et similibus in sua specie. et hosune acetoso: idest iure acetoso vel cum agresta: vel cum vino granatorū aceto et similibus: aut aceto coagulato. idest gelatiua ex carne edi aut vituli quando digestiua est fortis: et acetum almosos: idest ciborum acetosorum: sicut apud nos cōpostella guaceto soffrito et similibus. Et cōgelati: idest gelatiua est iuuamentū eis et confortatiuum in ethica et fortasse nō est excusatio ab aqua carnis: idest succo mixto sirupo. de fructibus frigidis sicut de limone citris et similibus: aut aqua carnis misceat cum vitello oui sorbilis. Et quando sincopis timeatur ex aqua carnis accepta ex lateribus edi paruz salita. que coletur et misceatur cum succo malorum idest pomorum sicut apiorum que sunt cordialia. et sint ambe equalis quantitatīs et quantum est decima de vino odorifero. Et potetur tepidum: idest debite calidum.

¶ Aqua vero frigida que non est valde vehementis frigoris non est malum si in potu detur eis si non fuerit debilis aut aliqd prohibens: et illud prohibens aut erit apostema sub hypochondrijs: aut erunt in corpore toto chimi putridi et chimi crudi qui omnes digestionem indigent et non apparet signum digestionis. quod si appareat timor erit minor et similiter si fuerit ethica permutata ex sirsen aut birsen. nam cum hac melius est vt interdicitur potus aque frigide quam cum alijs. Ethica em̄ cū superuenit egritudinib; destruentibus virtutem mollificantibus eā arefacientibus ossa et carnē superuenit debilitati. Cum ergo coniungitur ei super debilitatem post sumptiones aque frigide nō moratur quin cadat in genus alterius ethice que cōmunicat huic generi in siccitate: et diuersificatur ei in calore et frigore et nominatur ethica senectutis et ethica senij. Et illa quidem est egritudo seuā in qua innatus calor iam destructus est. Et similiter aqua vltimi frigoris et plurimi nocet eis in omni dispositione et corrumpit innatum calorem membrorum eorum radicalium: et fortasse festinat cum eis aut permutat eos ad modum alium ethice.

¶ In hac parte agit de potu aque frigide dicens. quod aqua frigida que non est vehementis frigoris non est mala si potetur quando non fuerit prohibens. et supple nō est mala quādo nō apparet signum digestiōis: quia in ethica simplici tale signū

non curatur cum sit morbus immaterialis. Nec ap-
parente signo digestio sit minor timor dare in
potu aqua frigidā. Nam dato quod ethica sit im-
materialis cum apparet digestio humorū non ti-
memus lesionem per aqua frigidā sicut si essent in
digesti. Huius concordiam vide tertio regiminis
acutorum. cōmen. xiiij. illius partis. S. creatus op-
portunus. Prohibens autem aquam frigidā aut
erit apostema sub ypodurijs aut humores pu-
tridi in toto corpore aut humores indigesti et maxi-
me grossi. nam aqua frigidā in crudādo materias
magis nocet quā conferat in frigidando et bume-
mectando ethica. Similiter nocet ethica sequens
sifren: id est apostema cerebri et bysen. i. apostema
pectoris. nam in hoc melius est ut pretermittatur
potus aque frigide quā in alijs ethicis: quia super-
uenit egritudinibus deprimētibz virtutē: laxan-
tibus eam: arefaciētibz ossa et carnē. quare sup-
uenit cum corpus est debile. Cum autē debilitati et
extenuationi cōiungitur potus aque frigide non
moratur quin cadat. i. cito cadat in ethicā senectu-
tis que est siccitas absq; caliditate febrili que est
egritudo seu in qua calor naturalis tam destru-
ctus est. i. notabiliter paucificat. Similiter aqua
valde frigidā: ut plurimum nocet omnibus ethicis
corrūpendo calorem innatum membrorū radica-
lum. id est nobilitat. et fortasse festinat cum eis ad
mortem. i. cito interficit propter extinctōne calo-
ris innati: aut permutat eos ad alium modū ethi-
ce: scz senectutis cum qua possunt notabiliter tempo-
re viuere.

De succurrēdo dispositionibus
sequētibz ethicā. Cap. viij.

Quibus illis est sincopis et iam dixim⁹
regimen in hoc multotiens. Et
de illis est fluxus ventris. et oportet
ut curetur et succurratur ei.
nam in ipso est timor magnus:
et de curis eius in primis est ut sit aqua or-
dei eorum aqua sauibz et ponatur in aqua
ordei eorum milium torrefactuz et gummi
aut lentes elixate iterate aut lac decoctum
cum lapidibus: aut cum igne solo donec cō-
sumatur eius aquositas et pprie cū milio.

In hoc capitulo curat accidentia sequētia ethi-
cam: et omnis diuisionibz. dicit p̄rio quod de his
accidentibus est sincopis. et iam dixit regimen eius
multotiens. i. in cura feb. sincopalīs: et dum cura-
uit accidētia feb. et xj. tertij. Secūdo dicit quod de
illis est fluxus ventris cui oportet succurrere. nā in
ipso est timor magnus cum addat in debilitatem
et extenuationē neq; in aliquo potest suare cum
ethica sit morbus immaterialis. Et de cura eius est
ut aqua ordeī sit sauibz: id est sit aqua ordeī torrefa-
cti et ponatur ad bulliendū milium torrefactum et
gummi arabicū et lentes torrefacte. scz semel aut
iterate semper abijcēdo aquam ut amoueat ab
eis pars subtilis nitrosa solutua: bec aq; est stipti-
ca et inuiscatua: aut lac decoctum cum lapidibus
fluuialibus aut supple cum ferro ignito: aut cum
igne solo donec cōsumatur eius aquositas que est
solutua. et conuenit hoc lac et proprie cum milio
facto ex ambobus ferculo.

Et potēt hos trociscos. Recipe boli ar-
meni. 3. v. castanee torrefacte ros. omniuz

ana. 3. quattuor. spodij karabe amborum
ana. 3. iij. semi. acetose excorticati granoruz
berberorum omniū ana. 3. vj. fiant trocisci
cum succo citoniorū: et detur in potu aqua
pirozum in mane et apud somnuz: et detur
in potu psilium torrefactum. et similiter suf-
fus de spodio in quo est bdellium de mecha
est iuuatiuum valde. Et si peruenit ad exco-
riationem curetur excoxiatio cum clisteri-
bus que scis: quoniam illud est cōueniens.

Hic ponit regimen medicinale dicens quod po-
tent hos trociscos. Recipe boli ar. 3. v. castanee torrefa-
cte ros. ana. 3. quattuor spodij karabe ana. 3. iij. se.
acetose excorticati granorum berberis ana. 3. sex
fiant trocisci cum succo citoniorum et dentura. 3. j.
vsq; ad. ij. Item detur in potu aqua. i. succus piroz-
um in mane et ante somnum ut simul somno et suc-
ci stipticitate stringatur et detur in potu psilium
torrefactū ut stipticet et in frigidet: et similiter suf-
fus: id est puluis de spodio in quo est bdellium de me-
cha subquadruplum ad spodium iuuat valde sti-
pticando: sed magis inuisando. Et si peruenit ad
dissinteriam curetur cum clisteribus que scis de ci-
ma sexta tertij. capitulo de fluxu ventris cum exco-
riatione intestinorum.

Exerigit tres intentiōes. Pri-
ma est in frigidatio et
bumectatio. scdā ē resumptio. tertia ac-
cidentium correctio. Prima intentio
magis debetur ethice prime speciei quā scdā: scz se-
cunda magis debetur ethice scdā speciei et tertia q̄
prime cū in eis sit facta mltā p̄sumptio. scz nō sit cu-
ra possibilis in tertia sp̄e: neq; in statu scdā nisi de-
voluerit scz pōt fieri aliquāta vite plongatio. Pri-
ma intentio et maxie in frigidatio diuersificat scdā di-
uersitate intensiōis ethice et tolerātia frigidorum
non autē t̄m diuersificat bumectatio. Prima autē
intentio duplici cōpletur regimine: scz sex rerū nō
naturalū et medicinaliuz. De p̄rio sit p̄rio sermo.
aer sit frigidus et humidus boni odoris et cauenda
est accensio multi ignis in camera etiā tēpore bies-
mis. et vestes sint proportionate aeri nō multū ca-
lescentes. in quibus aliquādo steterint sandali et
cāphora et similia frigidā boni odoris. Tibi et po-
tus sint frigidus et hu. multi nutrimenti et aliquāter
viscosi facili digestiōis nō prouocātes et p̄tens-
di sunt et magis in scdā specie et tertia cum sit vir-
tus debilito: quā in prima et vinū pauciferū et me-
diocris vinositatis scdm tempus et cōsuetudinē
vntus tamē anni multū aque admixtū p̄fert bume-
ctando qualitatie et substantie lac asininū et ca-
prinū et humanū sumptū ex vbere est propriū quā-
do non ē humor putrens neq; paratus putredini.
Nec obstant conditiones de quibus in afforsimo.
lac est dare caput dolentibus et c. et aqua non mul-
tum frigidā confert quando non obstant particula-
res cōditiones. scilicet frigiditas et humorū gros-
sities nimia debilitas extenuatio et similes et ma-
xime conceditur consuetis. Somnus longus con-
fert et maxime nocturnus. et in mane educatur su-
perfluitates naturales per conuenientes regiōes.
Et si venter esset siccus clisterizetur lacte oleo vito-
lato succaro rubeo: et similibus declinantibus ad
frigidum et humidum. caueatur tamen magis lu-
bricitas quā stipticitas. vitetur coitus: non exerci-
tetur exercitio notabilis: sed deambulatio. et bu-
lusmodi

susmodi exercitia leuia conceduntur: fricat tones
 quoque leues complera prima digestione et scda co
 ferunt trahendo nutrimentu ad membra. Sit spe
 rans et gaudens. omnia accidētia corpus extenuā
 tia vitanda sunt. Regule in cibado sunt ut q come
 dat precedētis cibi digestione celebrata. non tole
 ret famē neq sitim longam: non multiplicet ciba
 ria in mensa vna. partatur cibum ita ut cibum ne
 cessarium comedat in pluribus vicibus quā cōsue
 uit. et quanto est debilior: tanto magis partēdus
 est cibus comedēdo parū pro vice. Regimē autem
 medicinale cōplens primā intentionē est ut syrūpi
 aque confectōdes et electuaria et similia que sumun
 tur sint infrigidātia et humectātia qualitatie et
 substantiē: similitur que applicantur capiti dor
 so et iuncturis pectoris maxie ex directo cordis epa
 ti sint frigida et humida et ppria mēbro cui appli
 cantur et iteretur scdm exigentiā. Item tina et bal
 neuin faciendū modo infra scripto et balneatio in
 tina que est vas in quo balneatur siue sit posita in
 balneo quod est domus diuisa in tres casas: qua
 rum tertia est calidior: scda. et scda prima: et sint om
 nes pauce caliditatis nō inflāmantis siue sit posi
 ta in camera in qua cubat eger d3 esse plena aqua
 tepida decoctōis rerum frigidarū et humidarum
 in qua ethicus existens sentiat potius se calefieri
 quā infrigidari: sed nō multū. vas autē debet esse
 taliter fabricatū ut in eo homo possit sedere et cuz
 sedeat aqua attingat vsq ad mentū. et debet poni
 in ea stomacho ieiuno: cum tamen eger sumpserit
 prius aliquid qd sam digestū sit prima digestione
 et scda: sicut aquā oz. vel lac: vel ptisanā: vel panes
 lotum: aut aquā carnis: aut cōtusum et similia et stet
 in tina cōmuniter a quarta hore vsq ad mediā: et
 cum steterit parū in aqua infundat in tina vna si
 tula decoctōis rerum frigidarū: deinde parū post
 vna alia. et sic deinceps donec aqua tūc sit facta fri
 gida sicut aq frigida tpe estatis a sole calefacta.
 et prima die balneet semel. scda die bis. tertia ter.
 et sic cōtinue quousq sanatus sit aut quousq sense
 rit se iuari balneando se qualibet die semel aut
 pluries. Regimē autem balnei non differt a regi
 mine tūc nisi quia oportet ponere tinā in casa me
 dia aut tante caliditatis quod cū exiit ut ingre
 diatur tinā non sentiat se calefieri aut infrigidari
 ab aere balnei et debet ad illam super lecticā quā
 dam portari et cōmode reportari: et cū egrediat a
 balneo pāno lineo tepido circūdari. et postea inūgi
 si fuerit expediens cum oleo de cucurbita et simi
 libus. et aliquando cum est in lecto potest lac su
 per eo mulgeri. ¶ Secunda intētio. scz resumptio
 que simul cum prima exequēda est completur cum
 cibus et potib? sam dictis spargendo eos et inter
 cetera vitatur electuario infra scripto sumēdo de eo
 inter prandiu et cenam cum oportuerit. et etiam in
 principio prandij et cene scdm q voluerit. R. pul
 parū caponū vel fasanorū. ʒ. iij. amgdalaz. ppa
 ratarū pīnearū prepatarū añ. ʒ. ʒ. se. portulace se.
 papaueris. se. lactuce. se. endiuie ana. ʒ. ʒ. margari
 tarum perforatarum. sandali al. ru. et citrini cina
 momi. ana. ʒ. ʒ. zucbari trium coctarū. ʒ. vj. liqstat
 zucbarum cum aque ros. et brodij caponis vel fa
 sianī macri ana quātum suffic. stat electuariū et co
 operatur folijs auri. posset tamē reduct ad formā
 solidam dīminuendo carnes et reliqua humida. et
 addendo seu dīminuendo zucbarum. et conficien
 do cum aqua ro. et posset addi parum musci et am
 bze si non abhorret et parum croci. ¶ Tertia inten
 tio: scz accidētū correctio completur scdm eorū

exigentiā. inter cetera corrigatur sincopis et defe
 ctio appetitus. vigilie et omnis euacuatio super
 flua sicut fluxus vētris vomitus sudor sanguinis
 fluxus per quācunq regionē que qualiter debeāt
 curari perquiratur ex capitulis proprijs. superius
 positus in regimine accidētū. nimis esse prolixus
 essem si omnia prosequi vellem.

De ethice senectutis.

Cap. ix.

Currit? consuetudo ut dicant
 ethicam senectutis post febrem
 ethicam: et nos etiam inceda
 mus via consueta.

Hic agens de ethice senectutis primo ponit qd
 rei et qd nois et que corpora sint paratiora et causas
 scdo signa. tertio curam. scda ibi in princip. sequē
 tis capituli. tertia in principio tertij capituli. Pri
 mum capitulum in quinq. in pua ponit quare hic
 determinet de ethice senectutis. in secunda ponit
 quid rei et quid nominis. in tertia que corpora sint
 paratiora. in quarta causas. in quinta pronosticum.
 scda ibi (Intētio) tertia ibi. (Senes quidē.) quar
 ta ibi. (Et cum faciens.) quinta ibi. (Et hec quidē
 egritudo.) In prima parte dicit quod consuetudo
 est apud reliquos medicos ut post ethicam febrē
 lem determinēt de ethice senectutis quāuis nō sit
 febr. propter hoc volens incedere via cōsueta hic
 determinat de ea.

Contentio itaq; ethice senectutis est do
 minium siccitatis super complexionē. absq;
 febre: et quandoq; fit cum equalitate in ca
 lore et frigore: et illud est secundū minus. Et
 quandoq; fit cum frigore et nominatur hec
 dispositio senectus et ethica senij: quoniam
 corpi accidit in hora senij illud qd accidit
 in illa hora de adhubul et siccitate.

In hac parte describens ethicam senectutis di
 cit qd est dominū siccitatis cōplexionalis absq;
 febre que quandoq; licet raro est cum equalitate
 caloris et frigoris: quandoq; est cum frigore: et hec
 dispositio dicitur senecrus siue ethica senij: q; cor
 poris accidit in hora senij: idest decrepitate: quod
 accidit in ista ethica: et de adhubul. idest de psum
 ptione et siccitate.

Et senes quidem sunt velocioris casus
 in eam quam iuuenes: et iuuenes veloci
 ris casus in eam quam pueri. licet accidat
 in iuuenibus et pueris.

In hac parte ostendens que corpora sint para
 tiora ad banc febrem dicit quod senes velocius ca
 dunt in eam quā iuuenes et iuuenes quam pueri.
 licet raro accidat iuuenibus et pueris.

Et causa faciens cadere in eam: aut est
 caliditas que resoluit et liquefacit humidi
 tates: quare caliditas innata debilitatur et
 succedunt frigus et siccitas: aut est frigus
 dominans cum debilitate corporis: quare
 probibet virtutē nutritiuam ab operatiōe
 sua integra sicut accidit iterum in fine vite.

In parte p̄sentī ponit causas eius. Prima quia
 cā facēs accidere in ethicā est caliditas resoluēs
 et liquefaciens humiditates: quare caliditas in
 nata debilitatur: et paucificatur notabiliter subie
 ctum suū: periculus dīminutionē notabilē necessa
 riū

rum est ipsum diminui gradualiter et quantitate
ne sicut in senibus: et sequitur frigiditas et siccitas
Secunda causa est frigus dominans corpori debili
prohibens virtutem nutritivam ab operatione sua
Integra. i. restauratiōe humiditatis tante quantitatis quod
posset corpus in eadem grossitie et humiditate et habi-
tudine preservari sicut accidit in fine vite in quo ho-
mines superflue macrescunt et extenuantur.

**Et de hoc capitulo est potus aque frigi-
de non in hora sua aut super debilitate cor-
poris cum febre aut in dispositione aut suc-
cessione exercitij resolventis virtutem et ape-
rientis poros: et quod vocat ad attrahendum
aquam frigidam ad viscera subito.**

**Tangit tertiam causam dicens quod de hoc capitu-
lo: scilicet causarum et bice est potus aque frigide non
in hora sua. i. debita: aut super debilitatem corpo-
ris cum febre. i. quando corpus est factum debile ex febre,
aut quando exercetur aut quando exercitatum est exer-
citiū forti resolvente virtutem: id est spiritus et humidus
et aperiente vias. et quod vocat: id est propter om-
nem causam vocantem et attrahentem aquam fri-
gidam ad viscera subito sicut potus aque post bal-
neum et post coctum.**

**Aut vapores mali frigidi qui eleuantur
ad cor et infrigidant complexionem eius.**

**Hic ponit quartam causam dicens quod vapo-
res mali frigidi qui eleuantur ad cor et infrigidant
complexionem eius: que frigiditas juncta cum siccita-
te est et bica senectutis. Vel melius et bica senectu-
tis et siccitas juncta cum frigiditate sunt cau-
sa huius et bice. hi autem vapores eleuantur a fleg-
mate vitreo aut a re valde frigida corporis vel in-
corporis.**

Et quandoque sequitur euacuationes.

**Hic ponit quintam causam et bice senilis que
quandoque sequitur superfluas euacuationes calo-
rem innatum debilitantes.**

**Et quandoque attrahit hanc egritudinem
superfluitas in infrigidando patientes fe-
bres cum eis que bibuntur et emplastrantur.**

**Hic ponens sextam causam dicit quod quandoque
superflua infrigidatio febris: sentium cum sumptis et
applicatis attrahit hanc egritudinem.**

**Et hec quidem egritudo quando con-
firmatur non curatur: et si esset ei ingenium
esset morti ingenium.**

**In hac ultima parte pronosticat. d. quod hec egritu-
do quando confirmatur non curatur: et si esset ei ingenium
esset morti ingenium. Pro quo notandum quod per et bica
senile confirmata intelligit eam in qua facta
est manifesta consumptio humiditatis glutinose:
et si esset illi ingenium esset ingenium senectutis: et per
consequens morti. Notandum pro declaratione pri-
me partis quod antiqui medici sicut Serapio. vii. bre-
uiarii. et Ras. xv. continētis imediate post et bica
febrilis determinauerunt de et bica senilis tribus de
causis. Prima quia contrariatur: cum et bica febrilis
sit morbus calidus. et et bica senilis sit morbus fri-
gidus secundum plurimum. et contrarior cadit eadem scie-
tia in eodem loco. Secunda quia ambe conueniunt in
eo quod utraq; est morbus siccus. licet tamen et bica fe-
brilis sit formaliter calor. et et bica senilis sit for-
maliter siccitas: et propter hanc conuenientiam de-
bet esse sermo de utraq; in eodem loco. Tertia cau-
sa: quia quidam medici nominauerunt et bica senectus**

tis febre: de quibus fuit Aitabas. vii. theorice. et Sera-
pio. vi. tractatu diuidens et bica in calidam et frigidam
i. senile: illa tamen nominatio est improperia: cum fe-
dicatur a feruore: et et bica senectutis secundum plu-
rimum est morbus frigidus. Sed ut dicit Ras. de cō-
moxto p̄tinētis scōz quāndā similitudinē appella-
feb. quia sicut febr. est totius caliditas et primo cordis
ita et bica senectutis est totius siccitas et primo cordis.

Dubitatur pro declaratione secundum dicitur
vtrum et bica senij posset esse con-
iuncta febre. Et arguitur quod non. quia Ait. diffinitōes
et bica senile dicit quod est dominium siccitatis super
complexione absque febre. In oppositum arguitur
quia senectus naturalis potest esse coniuncta febre.
ut notum est. ergo et et bica senij: consequentia t3. quia
fere omnino assimilantur et non est differentia: quia
vna est naturalis et alia preter naturam. Item pro
hac parte est Gale. in libro de tabe cap. primo.

Pro declaratione huius dubij et se-
quentium premittendum quod reperitur isti termini et bica febrilis: et bica
senilis: tabes: marasmus. Et bica febrilis est cali-
ditas fixa in corde aut membris a siccitate cordis de-
pendens: et et bica senilis est siccitas fixa in corde aut
membris a siccitate cordis dependens. Unde si siccitas
aliquis membri vel totius prouenit ab alio
quo membro alio a corde non diceretur et bica febrilis.
Idem diceretur de frigiditate que et bice senilis asso-
ciatur: quia hoc sit voluntarie dictum. A maras-
mus autem est consumptio humiditatis substantialis
naturalis siue glutinosi: et tabes est terminus si-
bi sinonimus. et siniter marcor apud Aitabas octa.
theorice. Premittendum scōz quod sicut et bica febrilis
habet tres species siue modos penes consum-
ptionem humiditatum secundarum factam a caliditate:
ita et bica senilis habet tres species et bice senilis
distinctas penes consumptionem humiditatum factam
a siccitate.

His premissis dicendum non esse dubium
quod cum quacumque specie
et bice senilis potest esse febre. cuiuscumque generis effi-
mera: quia spiritus possunt acquirere calefactum
esse. saltē a causa extrinseca humorali: quia humo-
res possent acquirere calefactus esse. Et bica quia
potest caliditas pendens a calefacto esse humoris
et spirituum fixi in corde et in membris. Sed bene est
dubium vtrum acquisita aliqua ex febris suprascri-
ptis siccitas que est in membris que ante aduentum fe-
dicebat et bica senilis sic debeat appellari aut alio
nomine propter textum Ait. qui diffinitens et bica se-
nij dicit quod est dominium siccitatis super complexio-
ne absque febre. Ad quod dubium dicit Bē. quod sic-
citas in tanto gradu in quanto reperitur in quacumque
specie et bice senilis. verbi gratia. siccitas que est con-
sumptio et defectus humiditatis glutinose mem-
bralis potest coniungi caliditati dupliciter: vel caliditati que
est causa illius siccitatis vel caliditati illi accidentali-
ter coniuncte: non tamen ut causa. si quidem siccitas solidorum membrorum
conungeretur caliditati que sit sua causa. tunc vel
esset fiens vel esset facta. si quidem esset fiens. tunc
talis siccitas dicitur tabes que idem est quod maras-
mus coniunctus febris colliquatiuis: et ista cali-
ditas dicitur febris colliquatiua coniuncta maras-
mo siue tabi. Unde Galenus primo de differentiis
februm dicit. Ille causones que omnem cordis con-
sumpserunt liquorem non et bice sunt sed solus ma-
rasmones vel tabide. si vero talis caliditas sit facta
tunc hoc aggregatum ex hac caliditate et hac siccita-
te et et bica tertie speciei idem sunt quoniam earum
eadem est

eadem est diffinitio. Etbica enim tertie speciei est calor: preter naturam factus in corde et in membris cum consumptione ultime humiditatis. Ita etiam diffinitio est diffinitio presuppositae siccitatis. Si vero talis siccitas dicta etbica senectutis plūgat caliditati accidentaliter que non sit sua causa tunc est duplex egritudo. et quilibet habet suum nomen et una ab altera non dependet. Ad text. Autem. respondet quod quādo dicitur quod etbica senilis est dominium siccitatis absque febre. non intelligitur quod possit sibi coniungi: sed voluit quod illa proprie dicitur etbica senilis distincta ab etbica febrili: quia a principio est absque febre. Contra accipio caliditatem factam coniunctam accidentaliter etbice senili secundum speciem quod est possibile. ut superius determinatum fuit: et etiam de intentione Gal. tunc certum est quod illa est etbica febrilis cum sit febris facta et non siccitas: sed non potest dici quod illa sit etbica prime speciei neque scilicet cum nomine non habes ros et cambium penes quorum distinctionem consumebatur prime due species etbice tam sint finite modo Autem ne et modo notabiliter consumatur humiditas quarta per ipsam caliditatem factam. Et confirmatur ex textu Autem. Cum ergo finitur ista et incipit finire humiditates que sunt diuisivis tertie sicut incipit flamma addurere corpus licinij et humiditates eius radicales est gradus tertius. scilicet etbice febrilis. Credo itaque hanc esse dicendam etbicam tertie speciei cum sibi competat diffinitio eius. Et consequenter dicitur posse fieri etbica febrile tertie speciei non precedente prima nec secunda specie: non autem dicitur etbica senectutis: quia sibi non competit eius diffinitio. est enim siccitas illa cum febre augente ipsam. Et confirmatur. quia debet curari cura etbice febrilis in frigidando: humectando et non cura etbice senectutis. Propterea Senilis superius in questione vtrum etbicus supercalefiat a cibo concedit in consonante aliquando fieri transitum ad secundam speciem etbice non transeundo per primam quādo caliditas non figitur nisi consumpta prima humiditate et secunda a causone. tunc caliditas facta consumens caliditatem dicitur etbica secunde speciei: quāvis non consumperit primas humiditates. ergo nisi velit esse contrarius sibi debet concedere in casu nostro caliditatem illam fixam consumentem humiditatem glutinosam esse tertiam speciem etbice quā non precessit prima neque secunda. et non esse etbica senilem. Et textus ille Autem. Etbica senilis est dominium siccitatis super complexione absque febre. intelligitur debet absque febre facta non autem absque siccitate. Aliquit dicunt quod ly absque febre intelligitur absque quod febris includatur in quidditate etbice senilis. et secundum hunc modum oportet concedere quod fere cutis etbice febris coniungitur etbica senilis: quod non est bene consonum mentibus autorum.

Secundum dubium vtrum etbica senectutis possit esse cum equalitate in calore et frigore. Et arguitur quod non. quia talis est dispositio etbice senilis qualis est dispositio senij: et senes sunt frigidi et sicci. ergo et cetera. Secundo quod in etbica senectutis non nutriuntur particule: sed quādo non nutriuntur in frigidantur. Unde nono therapē. certissime enim in nutritionibus in frigidantur particule. Preterea in frigidatio fit in nobis defectu humiditatis quod est caliditatis naturalis subiectum. sed hoc fit in etbica senili. ergo et cetera. Amplius in hac parte rabi in oyses: qui tertia particula affo. miratur de Gal. dicente cum tanta excellentia siccitatis posse esse temperamentum in calore et frigore. In oppositum: est hic Auscen. et

Gal. nono therapē. et in lib. de tabe. cap. primo. **Pro solutione** huius dubij est permittendum quod duplex est temperamentum in actibus. iustitiale et graduale. temperamentum iustitiale est optimarum operationum productum merito proportionis inter qualitates actiuas tam secundum gradum quā secundum multitudinem necnon debitam proportionem ad passiuas et reliqua facultia ad perfectionem operationum. Sed temperamentum graduale habet solum proportionem gradualem actiuarum. Quo premissis pro solutione huius dubij tenenda est hec conclusio. licet etbica senectutis sit secundum plurimum cum frigiditate potest tamen esse aliquando cum temperamento gradualem in actibus. Hec conclusio est de intentione Autem. in hoc cap. et Gal. loco allegato. Item pars prima declarat et probat per rationes immediate precedentes quotidianam experientiam. Sed secunda pars de qua non est paruum dubium bis probatur rationibus: quia una de causis faciens cadere in etbica senilem apud Autem. et reliquos est caliditas resolvens humiditates: quare caliditas innata debilitatur et succedunt frigus et siccitas: sed non potest fieri transitus de calore ad frigus per hanc resolutionem factam nisi per medium. ergo aliquando erit siccitas cum temperamento gradualem actiuarum quod certum est habere latitudinem. Forte dicere hanc rationem hoc concludere: sed in hoc temperamento non permanebit cum semper sit in transitu ratione assumptionis humiditatis semper precedentis que est causa in frigidationis. Contra cum est in temperamento gradualem potest applicari causa calefaciens equipotes in calefaciendo sicut resolutio humiditatis in in fridando. ergo corpus illud poterit in eadem mensura gradualem actiuarum seruari. ams. probatur: quia possit applicari causa magis potes calefacere quā humiditatis exiccatio in frigidare et minus potes. ergo equipotes. Preterea si superfluitas in in fridando febriles cum eis quod bibuntur et applicatur est causa ut fiat etbica senilis cum dicitur frigiditatis ut dicit Autem. et cetera. ergo minor in fridatio quod sit ista potest esse causa etbice senilis cum temperamento gradualem actiuarum. Tertio potest aliquando propter debilitatem digestivae exempli gratia. sequentem raritatem texture exiccari et tunc non gradualem in fridari. et cetera. His et similibus concluditur veritas conclusionis. Sed contra primam preclusionem et eius fundamentum instatur. sequitur quod dicitur etbice febrilis antequam mori fieret etbicus senilis contra auctores et experientiam. sed contra probatur. quia humiditatis assumptio est causa etbice senilis. sed in morte ex etbica febrili assumitur humiditatis usque ad ultimum gradum cum quo non statuita. Et confirmatur: quia sicut homo naturaliter decurrit per etates propter humiditatis extinctionem in fridat: ita hoc dicitur fieri propter assumptionem preternaturalem humiditatis cum in utroque equalis fiat humiditatis assumptio usque ad gradum cum quo non statuita. Hec rationes sunt apparet concludentes omnem etbicam febrilem fieri etbica senilem ante mortem. Forte respondetur in nullo etbico febrili propter solam humiditatis resolutionem calorem diminui gradualiter sed solum quantitativum. Nam cum sit factus statim affixus suo subiecto nisi occurrat causa frigida ipsum extinguens. Hec ratio est pro contra Gal. Autem. et ceteros auctores. Preterea sequitur ex ea calore naturali non debere diminui gradualiter ex decursu etatiuo cum non sit minus affixus subiecto quam calor etbicus. cuius signum quod homo sanus non magis sentit suum calorem quam etbicus suum. Preterea si calor naturalis diminuit gradualiter ex decursu etatiuo: cum calor etbicus sit compositus ex calore naturali persistere et calore addito sicut dicitur cōs opinio opz etbicum gradualiter diminui. Dicen-

dum est ergo actio caloris resoluētis humidū ad cuius diminutionē sequit̄ diminutio caloris i. gradu est duplex. nā aliquid magis pportionaliter resoluitur humidū quā calor gradualiter minuat̄: sicut exēpl̄i gr̄a in etate iuuetutis et pueritie. aliquid e contra sicut in etate senectutis. hoc autē accidit scdm diuersam dispositionē passivā aliarū rerū actiue cōcurrentiū ad resolutionē humidū et caloris diminutionem naturalē. cū ergo in etate febrili plus pportionaliter minuat̄ humidum quā calor gradualiter minuat̄. tunc remanet etbicus febrilis. h̄ enim calor nimis pportione ad humidū. cū vero est e contra fit trāsitus ad etbica senectutis. Et ex his patet solutio ad duas rōnes suadētes contrarium. ¶ Ad primā dicit̄ q̄ licet in vtroq; scz etbico febrili et etbico senectutis diminuat̄ humidum vsq; ad gradū cum quo nō stat vita. stat tamen in vno plus pportionaliter diminiuit humidū quā calorē in alio e contra. ¶ Ad secundā dicit̄. qd̄ tam in etbico tendēte ad mortē pternaturaliter quā moriente naturaliter calor gradualiter minuat̄. cum quo tamē stat quod in etbico continue crescat pportio caloris ad humidū aut remaneat eadē et sp̄ remaneat febrilis: et in moriente naturaliter decrescat pportio gradualis caloris ad humidū et sic p̄tinue infrigidet̄. et sicut etbico senectutis: scz de his satis. ¶ Notandū vltimo p̄ declaratiōe tertie partis qd̄ pueri merito gradus sue humiditatis et vigore nutritiue sunt remotiores a casu in etbica sensilem quā iuuenes: sed merito humidū multū aptū ad euaporandum paratiorē sunt ad etbica quā iuuenes. licet ab ea facillius releuentur.

Signa. Capitulū decimum.

In istis videntur signa adhibul et exiccationis et nō videt̄ in eis incensio et inflāmatio: immo fortasse inueniūtur frigidū tactus. et eoz pulsus nō est sicut pulsus habentiū febres etbicas: immo est paruus tardus et rar⁹ nisi fortis fiat debilitas. qm̄ tunc incipit pulsus fieri frequens et pprie in illis quibus aduenit hoc ex potu aque frigide. Et quādoq; est vrina eoz alba subtilis aquosa. et sunt in dispositionibus suis sicut senes.

Hic ponit signa etbice senectutis cōtra tam illi q̄ est cū frigiditate q̄ illi q̄ est cum temperamēto actiuarum et passiuarū. Primū signū. qd̄ in istis apparent signa adhibul. i. cōsumptiōis et exiccationis et tñ nō apparet in eis inflāmatio: immo fortasse. i. aliquid inueniūtur frigidū ad tactū maxie qm̄ etbica est coniuncta frigiditati. Scdm qd̄ pulsus eoz nō est sicut pulsus habentiū feb. etbicas: immo paruus tardus et rarus nisi forte fiat debilitas quoniam tunc pulsus incipit fieri frequens vt recuperet p̄ frequentiam in quo deficit per paruitatē et tarditatē et pprie est pulsus paruus tardus et rarus in quibus accidit etbica ex potu aque frigide. ¶ Et quādoq; est vrina eoz aquosa alba subtilis ppter frigiditatem et siccitatē et impotentia expellēdi superflua cum vrina. Dicit̄ autem quādoq; quia cū expelluntur superflua cum vrina ingrossat̄. Vltimo dicit̄: quod sunt in dispositiōibus suis sicut senes decrepiti quia frigidū et siccū cōtractū.

Curatio etbice senectutis Cap. xi.

Non adhibetur hec cura nisi cum nondū confirmata et speratur qd̄ nō cōformet̄: et cum confirmata est speratur vt postponat̄ perditio parūper. Et canō quidē in curatiōe eoz est calefactio et hūectatio. Et ex hūectatione sunt balnea scdm qd̄ sciuit̄: que nō ad ministrētur nisi post digestionē. nā si ipsa ad ministrēt̄ successiōe: comestiōis faciunt cadere virtutē. et clisteria facta ex capitibus et pedibus et cicere cōtrito et ficibus cū melle: et camomilla de quo admistret̄ quātitas medie lib. cum vncijs. ij. olei sisamini et aliquantulo olei de been. Et admistret̄ fricatio super cibationē. et lac coctū cum lapidibus est vehemētis iuuamenti eis. et mel est vltimū in iuuamēto eozum. sicut est vltimū in nocumēto habentiū febrē etbica: et ois cibus hūectās facilis penetratiōis velocis descensionis in quo non est viscositas sicut aqua carnis et vitelli ouozum sorbiliū. et vinum subtile odoriferū parue quātitatis est vehemētē cōueniēs eis. Et op̄yt obseruet̄ hūectatio predicta in ca. etbice. et miscetur cum ea qd̄ calefaciat ex odoribus et emplastris et vntiōibus fricando et cibus alijs.

In presentē parte omīssis diuisionib⁹ dicit̄: qd̄ cura his etbics nō est adhibēda nisi cū etbica nōdū est cōfirmata. scz per notabilē p̄sumptionē hūiditatis glutinose. Et sperat̄ quod nō p̄firmet̄ qd̄ dato qd̄ nō esset notabiliter p̄sumpta humiditas glutinosa: immo dato qd̄ esset etbica p̄ime speciei: si nō est spes qd̄ nō cōfirmet̄: non d̄ curari. qm̄ em̄ habemus causam euidentē qd̄ debeat cōfirmari dato qd̄ nō sit cōfirmata: vt puta qd̄ esset magna et fixa frigiditas in corde et in mēbris aut magnus defect⁹ virtutis nutritiue nō debemus eā curare. nam morituri sunt solis p̄nostics dimittēdi. Et tu medice nota quod nō est bonū aggredi curā egritudinum que nō sunt sanabiles. nō em̄ tibi deficiet scādālū dato qd̄ p̄miseris p̄nosticū. p̄pterea Gale. Nolite malarū egritudinū cure onus suscipere ne mali medici nomē subeat̄. Dicit̄ tñ qd̄ cū cōfirmat̄ speratur quod postponet̄ mors parūper. i. paruū spacium retardādo actionē causarū exiccantiū. ¶ Secundo dicit̄: quod casū. in curatiōe eoz est calefactio et hūectatio: quod verū est scdm plurimū. qd̄ si fuerit cum temperate actiuarū. et tēperies illa pportionalis cōplexioni naturalī etbici. nec minet̄ lapsum in aliquā discrasia d̄ cōseruari cū silibus: si vero minet̄ lapsum adhibe contraria. Si h̄o illa temperies actiuarū nō sit pportionalis cōplexiōi etbice vide ad quā discrasia lapsura est: et illi restite cum cōtrarijs. Si h̄o ad nullā lapsura sit: reduc versus cōplexiōē sibi naturalē: vt plurimū tñ illa tēperies magis lapsura est ad frigidū qd̄ ad calidū. Ideo Aul. dicit̄ canō in curatiōe eoz est calefactio et hūectatio. ¶ Tertio dicit̄: qd̄ ex rebus hūectantibus sunt balnea scdm qd̄ sciuit̄. scda p̄tmi. et in cap. de etbica febrili. qd̄ nō admistrentur nisi post digestionē primā et scdam. nā si ipsa admistrentur post comestiōē nondū celebrata digōne faciunt cadere virtutē: scz digestiua. nāz trabūt sp̄s qui sunt